

શીતા હરણ તથા શીવ દક્ષનો વિરોધ. ભાગ ૧લો.

ભાવિકુળનોને માટે કાવ્યમાં
રચનાર
હરકીશનદાસ હરગોવિન્દદાસ
છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર
શીવલાલ ધનજી

આ ચોપડી સને ૧૮૬૭ના ૨૫મા એક્ટ મુજબ
રજીસ્ટર કરાવી સર્વ હક સ્વાધીન રાખ્યા છે.

સુરત દેશી મિત્ર પ્રેસમાં
કાશીદાસ ભગવાનદાસે છાપી

સંવત ૧૯૫૮ સને ૧૯૦૨

કૌમલ ૩ ૮-૩-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમેરિકા
ગુજરાતી કૌપીરાઈ સંગ્રહ
૪૬૪

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાખિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૬૪

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ સીતાદેવ

વિષય ૬-૨

ભાગ ૧.

—❀ શીતા હરણ. ❀—

છંદ. ૧

નમુ આદ્ય ગણપતી, છનકી ઉમીયા માતા,
 શુધ યુધ દોનો નાર શીરપર ચમર ધરાતા. ૧
 પુત્ર લાભને લક્ષ આહાર મોહીકકા પાતા,
 એક દંત ગજ શુંડ શીંદુર અંગપે શોભાતા. ૨
 માતા બહી સરસ્વતી વીવાકુ શયજન ચાહતા,
 શારદા ભવાની માત ભગત જનતુમ ગુણ ગાતા. ૩
 કરી સ્તુતી હરકીશનદાશ વારંવાર શીશ નમાતા
 પીતા હરગોવનદાશ છાલાવાળા કેહેવાતા ૪

શારમે શાર રહા જામે,
ચરીત્ર ગાઉં કીચારામે;
પાવન હું થાઉં રામ નામે,
સફળ કરો શેવકકા કામે ગણુરાજ.

છંદ. ૨

નમુ નમુ શ્રી રામ લક્ષ્મણ ભરથ શત્રુધન નમુ હું દશરથના
નંદન નમુ.
વીશ્વામીત્ર દશરથને આવી કહેના મુખ વચન તમ પુત્રો આપો
રાજન; તમ
આખ્યા નામને લક્ષ્મણ સાથે લઇ નીકળા રૂશીજન વાટે આખ્યું
ભયાનક વંન વાટે,
શંધ્યાકાળ થઇ આવી ટાટીકા કીધી રામે પતન: નમું હું દશ. ૧
આખ્યા વીશ્વામીત્રનીજ આસરમ સાથ રામ લક્ષ્મણ યજ્ઞ
કરવા માંડ્યો તતક્ષણ; યજ્ઞ.
આખ્યા મારીય સુખાહુ બલીયા મહા દુષ્ટો બેઠે જણ; યજ્ઞ
ભાંગી કરવા ચુરણ
માયો શુખાહુ નાખ્યો મારીયને જાહાં શાગર દક્ષણ નમુ. ૨
અનેક દષ્ટ્યો હણીયા રામે નીરભય કીધા શહુ જન રૂશી દેવો
કહેતા ધન ધન; રૂશી.
શીતા સ્વયંવરમા જઇ રામે કાધું ધનુશભંગન જનકી સાથ,
કર્યા લગન જન
હરશરામનું તેજ હરી આપે કાધું વદન. નમું. ૩

ગઠિતમ આપથી અહધ્યા શહ્યા થઇને પડીતી ધરણુ પામી મુકતી
 સ્પરશે ચરણુ પા.
 તારક નામ છે રામ તમાર કરવા જગત મારણુ પ્રગટ થયા
 આપે નારાયણુ પ્ર.
 કહે હરકીશન દાશજીનીને રાખી લેજો શરણુ નમુ. ૪

છંદ ૩.

રામ કૃષ્ણ ભજો શુભ ભાવથી અન્યો નારાયણુના અંશ,
 રામ સ્વરૂપે રાવણુ માર્યો કૃષ્ણ સ્વરૂપે માર્યો કંશ;
 રામ સ્વરૂપે અહધ્યાતારી શહ્યા થઇને પડીતી ધરણુ,
 કૃસ્ન સ્વરૂપે કુળડી કુળજી રૂપવંતી થઇ સ્પરશે ચરણુ;
 રામ સ્વરૂપે વીભીક્ષણુને આપ્યું રાજને આપ્યું શરણુ,
 કૃસ્ન સ્વરૂપે ઉગ્રશેન યાદવને રાજ કીધું ચરણુ;
 રામ પ્રગટ થયા રઘુકુલમાં કૃસ્ન પ્રગટ થયા યાદવ વંશ રામ. ૧
 અંદ્રશેના રાણી મહીરાવણુની; માશ્તી શું કર્યો કરાર,
 મુજ સ્વામીનું મૃત્યું દેખાડુ તુજ સ્વામી થાય મુજ ભરથાર
 કપુલ કર્યું માશ્તી દેખાડ્યો અમૃત કુડ ન લાગી વાર,
 અમૃત ભર શિયે મહીરાવણુ થાય અનેક સ્વરૂપ તથયાર;
 માશ્તીએ ભર અંધ કીધા મહીરાવણુનો થયો વીધવંશ, રામ. ૨
 મહીરાવણુ મારી રામ આવ્યા અંદ્રશેના રાણીની પાશ
 ભરે કારેલા પલંગે બેશતા ભાંગ્યો પલંગ થઇ રાણી નીરાશ
 ખોડ પડી થયા રામજી ઉભા કહે રાણી પુરો મુજ આશ;
 રામ કહે એક પત્ની વૃત મુજ કસ્ના અવતારે પુરીશ આશ,
 તમે થયો શતભામા નારી આપીશ મુખ રેહેજો નીશંશશ રામ. ૩

રીંછપતી જાન્યુવાન બોલ્યા શીતાપતી રાધવની શંગ,
સ્વામી જુધ રણમાં બહુ કીધું તો પણ જુધનો રહો ઉમંગ;
રામ કહે કૃષ્ણા અવતારે તું જ શું જુધ કરશું અથંગ,
આવશે સમૃતી જરે તું જને ભાગી ચુરો કરીશ તું જ અંગ;
હરકીશન ભજે રામ કૃષ્ણને બીજન દેવો! શું નહી અટરંશ રાં ૪

છંદ. ૪

તાત વચનથી શીતા લક્ષ્મણ લઈ શાયે વન ચાલ્યા રામ,
અંગે વનકુલ ધારણ કરીયા દેવ શક્તિના કરવા કામ;
ચીત્રકોટ થઈ પંચવટીમા આવી ત્રણે કીધો મુકામ,
રચ્યો બાગ શીતાજીએ ત્યાં પશુ પક્ષી ઠરે તે દામ;
રામે શીતાને લાડ લડાવ્યા રાખ્યા આણુંદમાં આદો જનમ,
વનફલ લાવે લક્ષ્મણ વનથી કરી ભોજન પામે વીરામ;
રજની શારી ચોટી કરતા લક્ષ્મણજી થઈને નીશકામ. અંગે. ૧
લક્ષ્મણજી તે વનમાં ફરતા દીદા વાંશ જળા ધનધોર,
અશંખ વાંશનાં ભોથા અંદર મૃગ શીંગ કરતા બહુ શોર;
શુરપંખા શુત રાંબરાશુર તે ભરાઈ બેઠો જેમ છાનો ચોર,
શાહાઈ શહસ્ત્ર વર્ષનો નીમ લઈ માંડયું શીવનું તપ અધોર;
કાલ શહસ્ત્ર માગી લઈ જીતું દેવ શક્તિ મુજ થાએ નામ. અંગે ૨
પડયું કાલ શહસ્ત્ર અંતરીક્ષથી લક્ષ્મણે દીકું તે દાર
અલ્યા શહસ્ત્ર તું કેમ આહાં પડીયું તેનો મુજને કહે વીચાર;
વાયા થઈ શહસ્ત્રને હું શીવનું રાંબરાશુર આ ધરી હથીઆર,
ત્રણ લોક જીતી વશ કરવા દેવ શક્તિ મનાવવા હાર
કાલશહસ્ત્ર શીવ મંત્ર બણીને ફેકયું ભોથામા ધરી મન હાંમ. અંગે. ૩

કાલ શહસ્ત્ર ચલકતું ચાલ્યું વાંશ ભોથા શહ કયાં છેદન,
 શંખરાશુર બેઠેલો અંદર કપાઈ ગયું ત્યાં તેહનું તન;
 લંકામાં શુરપંખા હતી આવ્યું તેને ઘોર શુપન,
 પુત્ર માહારો માર્યો છે કાઈએ દોડી આવી ત્યા કરતી રહન;
 અરે પુત્ર શંખરા શુર માહારા કયાં જઈ તે કીધો વીશ્રામ. અંગ ૪
 કાણે માર્યો શોધે શુરપંખા પગલા દીકા છે વન માંહે,
 પગલે પગલે ચાલી જતા દીકા લક્ષ્મણજીને ત્યાંયે;
 શંખરાશુરને માર્યો એણે એમ વીચારી મનની માંહે
 ભેદ પ્રપંચ કરીએ શાયે મારું પછી એ નરને આંહે
 બની અસ્ત્રી એ શોળ વશની કહે હરકીશન ગોરે ચામ. અંગે. ૫

છંદ. ૫.

શુરપંખા વરશ શોળ બની નારી ઝાકમ ઝોલ શુંદર બ્રહ્મટી કપોળ
 ખીલી રહી કમાન
 દંત દીશે દાડમ કલી ગાલે લાલી રહી છે ઢલી નેણે કાળલ રહ્યું
 ભલી ઊરવંશી શમાન; ટેક
 આહે બાવુ અમુલ વેણી નાંગણુ શમતુલ નાકે વાલી રહી જુલ,
 થઈ અટપટી,
 કાને કુંડલ ગણે હાર કુચ નારંગાનો ગહાર થાય ચુડીનો ઝણકાર
 રહે ખટકંતી
 ચંદ્રમુખી અગનયણુ ચાણે દોમલ ચરણુ ચતુરા ચંપક વરણુ
 ચાણે લટકંતી,
 કંઠી કેશરી ખીરાળે પાઉંમ્યાને પાયળ બાળે વાણી મધુરી અવાળે
 લાળે અટકંતી;

રહી ચોક્કી ચીર પ્રકાશી બંને બાળુ બંને દાશી મુખ મંદ કરતી
 હાંશી બોલે મધુરી વાણુ. દંત. ૧
 માઆ આશુરી કરંતી નયણે નેહુ ધરંતી કામ કટાક્ષે ઉચરંતી
 આવી લક્ષ્મણુ પાશ
 મનમા રચી હેવો દાવ મેહેર રાખો મારા નાવ લટકે કરતી
 હાવભાવ મારી પુરો આશ.
 ચંચલ કરવા શાર શંગ દેખાડે પોતાનું અંગ મોહીની રૂપ
 અથંગ કરી રહી પ્રકાશ,
 રહી નેણુ બાણુ મારી તમ બોગ હું નારી હું છું દણુ કુવારી
 થાઉં તમારી દાશ
 ખોલતા મળ્યા! છો આ વાટ મેળવો છશ્વરે ઘાટ રંગે રમણુ,
 છાંર ખાટ માણુ મુકી માન દંત. ૨
 જોઈ નારી સુંદર રૂપ, સુણી વીણી અનુપ થઈ રહ્યા પોતે ચુપ,
 મન કરે વીચાર
 કામ વીકાર ન લેશ નવ મોહિયા આપે શેશ નહી માન્યો
 ઉપદેશ કહે સંભળનાર,
 માથે વડીલ છે ભ્રાત ભાભી શીતા જાણું માત આપે આજા શાક્ષા
 ત; થાવું તુજ ભરથાર
 પંચવટીમા આવી રહી ઘુંઘટ શાહાવી કહી ભાભીજી બોલાવી
 રહુ તમ આધાર;
 છાની કહે દાશીને વાત ત્રણની સાથે રહીશું રાત પછે કરશુ
 હેની ધાત થઈ રહો શાવધાન દંત. ૩
 કહે શીતાને જોડી હાથ લક્ષ્મણુ કરો * માહારા નાથ રેહેવા
 હું તમ સાથ કહું કરી નમન,

દીન ઉપર દયા આણી કરો મુજને દેરાણી નીત્ય શેવું હું જોદાણી
 સાથે રહી શું મગન,
 સીતા સુણી વચન મન થયું પરશન કહ્યું ભાગ્ય લક્ષમણ
 આજ દહાડો ધન,

શીતા કહે જોડી હાથ આજા આપો માહારા નાથ પરણે
 લક્ષમણજીની સાથ સતી કરે સ્તવન,
 શયરાચર વ્યાપીક રામ જાણ્યું શુરપનખાનું કામ મારવા
 આવી છે આ દામ ભુલાવું શુધ શાન:
 શુરપંખા શુણો ઝટ લક્ષમણ પાશે જ તું પટ. દંત ૪

ગદ તાણીને ધુંધટ દીનવાણી કહી,
 લખો અંક કરમાંહે વાંચી લક્ષમણ પરણે ત્યાય ત્યારે બોલ્યા
 રઘુરાયે હાથે અડાય નહી;
 લખ્યું પીઠની પાછળ લક્ષમણ કરી છળ કરો નાંકકાન કતલ
 રહે નકટી થઈ,

હેતે આવી લક્ષમણ પાશ મુખમંદ કરતી હાશ હવે પુરો મુજ
 આશ કરો લગન અહીં

વાંચ્યું શેશે ધરી ધ્યાન છેદ્યા નાશીકાને કાન હરકીશન કહે
 ગયું માન નાકી કરતી ખુંબાણ. દંત ૫

છંદ ૬.

એન બલે તો મલો રાવણના જોવી લાવે શોધીને મોત ભાઈનું એવી,
 શુરપંખા દહત્યાં દુરટા નાગણ ઝેરી આવી લક્ષમણની પાશ
 થઈને વેરી;

૩૫ કપટ કન્યા થઇ કહે પરણે તમે લેરી શુણી છેદ્યા કાન
નાશીકા નાહી નહી હેરી,

કન્યા ૩૫ ગયું થઇ રાક્ષસી હતી તેવી. લાવે ૧

આવી ખરદુખરની પાશ કરતી કીલકારી કહેતી ત્રીશીરાને ગતી થઇ
આ માહારી,

માયો શખરાશુર ઘા કલેજે ભારી નથી આવતી તમને લાજ
ખેડા શું હારી;

અંગ રેલા રૂધીરના દેખાય જોગણી દેવી. લાવે ૨

કરી ક્રોધ તણે રાક્ષસો લઇ હતીયાર મહા મદોનમત એના બળ
તણો નહી પાર,

કરી રાક્ષસ શેન્યાં સાથ ચડિદહજર હણુવા લક્ષમણને રામ થયાં
તમઆર;

માયા દહત્યો રામે દહ્યાં કહે દશામુજ દેવી લાવે ૩

બચેલી દુષ્ટા આવી લંકાની માંહે ખેડો સીંધાશન રાવણનીજ સભાએ,
ગલતી રૂધીરે થર થર ધુજતી કાપે બોલે અટકતી મુખે શ્વાસ ભરાયે;

દુઃખ પડ્યું બ્રાત મારે અંગ વેદના આ રોલેવી. લાવે ૪

હું ગમતી દંડક વનમાં ફરવાને કાળે દીડી નારી નૌતમ જોઇ
ધંદ્રાણી લાજે.

શુભ ચંચ નાશીકા કમળ નેન ખીરાજે કટી લંક કેશરી ભુજ
ગજ શુંડરાજે;

તે નારી વનમાં રહી રામને શેવી. લાવે ૫

તુજ ભુવન દીપી રહે આવે રામની રાણી છે તુજ લાએક હું
ગઇ લેવા એમ જાણી,

મોહ પામ્યા રાવણુ શુણી બેનની વાણી કેમ થઈ વીરપ તું આવી
આંહા ગભરાણી;

કર શીકર નહીં અહીં શાંત થઈને રહેવી. લાવે ૬

બોલ્યો લંકાધીશ કરીને હંકાર તું રહે શાંત છલ કરી લાવું એ નાર,
છલભેદ કરવા કીધો મન વીચાર,

ધરી રૂપ ત્રીડડી જાવું રામને દુવારે;

જઈ કહે મારીયને સલાહ તમારી લેવી. લાવે ૭

એવા કપટ છત્ર પર અસ્ત્રી શંગ કરનારા,

જુડા બોલા લગાડી હંકાર ઘણો ધરનારા;

આપ સ્વાસ્થ્યે દુર વચનથી નહી ડરનારા,

દુભે ગુરૂ પીતાને નીચ શંગ કરનારા;

કહે હરકીશન તેને લખ ચોર્યાશી વહેવી. ૮

છંદ. ૭.

શીતા હરણુ શુણુશેજે પ્રેમે થાશે તેનો ભવ બેડોપાર

રામચંદ્રનો મહીમા મોટો વંદી વંદી કર નમસ્કાર;

શુરપંખાનો પ્રેયો રાવણુ આવ્યો તે મારીયની પાશ,

મામા કામ પડ્યું તમ શરણું તમ આગળ તે કર પ્રકાસ;

શીતા શુદ્ધ નારી રામની પંચવટીમા તેનો વાશ.

મૃગ થઈને જાઓ તમે ત્યાં આવશે રામ કરવાને નાશ,

રેકતો.

ઓ મામા હું જાઉં શીતાની પાશ જોગી રૂપ થઈને;

ઓ મામા છલકપટ કરી મુખ વાણી મધુરી કહીને,

ઓ મામા નહી આવે તો પછી હરણ કરી જાઉં લઈને;
 આવે મુજ ધામ શોધતો રામ લક્ષ્મણ સાથે હાથું કરતો હંકાર
 રાગચંદ્ર ૧

વીનય કરીને મારીય બોલ્યો શાંભળ તુંજને કહું કમળત,
 પરનારીપર દાનત બગડી થાશે ભુંડું મુજ માને વાત;
 આદ્ય અવીનાશી નારાયણ અવતાર લઈ આવ્યા શાક્ષાત,
 દુષ્ટો દહત્યો શોધી શોધીને નીજ બળે એ દરશે ધાત;

રેકતો.

ઓ ભાણેજ એક બાણે મારી ટાટીકાએ રામે જાતે,
 ઓ ભાણેજ યગ્નમાં શુંબાહુ બલીયો ક્યો નીપાતે .
 ઓ ભાણેજ મારી કોટી દહત્યો થયા આપે વીખ્યાતે,
 રામે મારયું બાણ ગભરાયા પ્રાણ મુને નાંખ્યો ઉરાડીઆ
 શાગર પાર રામ ૨

કહે મારીય તુજ ઇસ્ટ દેવ શીવશંકર શમરે એનું ધ્યાન,
 તેની અસ્ત્રીનું હરણ કરવા થયો તદ્યાર કેમ ભુલ્યો ભાન;
 તુજ રૂદેપર ત્રબક પડ્યું તું નીચે પડી કરતો ખુંબાણ,
 તે ત્રબક ઉપાડી ભાગ્યું રામે આપ્યું તુજને ત્યાં શ્રવતદાન:

રેકતો.

ઓ ભાણેજ તું છોડ અવીદ્યા જઈ રામને નમજે,
 ઓ ભાણેજ એના નામ થકી તરે મહા પાપી અધમ જે;
 ઓ ભાણેજ આ શીખ કહું તુજ માટે જો મનમાં શમજે,
 શુણી વાણી ક્રોધ મન આણી કહે તું શુ શમજાવે નહી મેણ
 એ શુદ્ધ નાર. રામ ૩

કામી અંધ કહે છે મારીયને મુજ શત્રુના કરે વખાણ,
ભાથામાંથી કહાડી ખડગને ના કહેતો લડ તાહારા પ્રાણ
કરે મનશુભો મારીય દીક્ષમાં ન છોડે મુખથી એ બોલ્યો વાણ
એના કરતા મરુતમ લાયે તો થાય મુક્તી જીવ્ય પ્રમાણ;

રેકતો.

ઓ મામા ચાલો અગ થઈને પંચવટી છે જ્યાંદે,
ઓ મામા કરો વાડી બનાવી છે શીતાજીએ ત્યાંદે
ઓ મામા થાવો કનક રૂપ તમ પાછલ રામજી ધાયે,
ઘાટ હેવો ઘડી રથપર ચડી આવ્યા ભરડીશન કહે ન લાગીવાર
રામ ૪

છંદ. ૮.

શધનવન રહો છાનો રાવણ રચવા શાસ્ત્ર વીદ્યા દગ,
મારીય આવ્યો પંચવટી જ્યાં કંચન કાયા થઈને અગ;
માયા કરી શીતાની વાડીમાં એ મુખ થઈ ચેસ્ટા કરતો,
એક મુખે જીવે ચારે દીશાએ બીજે મુખે ચારે ચરતો
કનક ચર્મમાં બુટી મણીમય નવીન તરેલથી અંગ ધરતો;
દેખી મોહ પામ્યા શીતાજી લાય ચંદ કેમ એ કરતો,

રેકતો.

ઓ સ્વામી ઓ સ્વામી પેલો મૃગ મારી લાવો; કરો મુજ કાજજી,
ઓ સ્વામી ઓ સ્વામી હેના ચર્મ તણી શોહાવો; કંચુકા આજજી;
ઓ સ્વામી ઓ સ્વામી એની પુકે જલદી તમો જાવો; કહુ
શીરતાજી,

હોંશ મન ઘણી પેહેરવા તણી વીનંતી કરી પ્રહુ તમારે પગ.

મારીચ ૧

રામ કહે સાંભળીએ શીતા દયા દીલથી નહી પરહરીયે,
કંચન જેવું શાવજ દેખી કુર દ્રષ્ટી નહી દીલ ધરીયે;
ચર્મ કંચુકી અંગ શોહાવે થાય હાંસી તેથી ડરીયે,
શમજીને શું કહેવું જાણ અખત્રા લહ તે કેમ કરીયે;

રેકતો.

ઓ નારી ઓ નારી યોગ વર્ષ પછી જઘથુ અપોધ્યા માંહેજ,
ઓ નારી ઓ નારી બહુ મુળી સ્વમય લઘથું શાંત રહો હાંચજ;
ઓ નારી ઓ નારી જઘ માન ખાંત શંગ રહીશું. બેલા રહી
ત્યાંચજ,

રામે જે કહ્યું સીતાએ લઘ્યું થયા નહી પ્રશન મન થઈ રહ્યું
ડગમગ. મારીચ ૨

હહ લઘને શીતાજી બેઠા શુભો સ્વામી નવ કરશે રીશ,
વીશ્વામીત્રના યગ્નમાં જઘ કોટી દષ્ટ્યોના છેદ્યા શીશ;
હણ્યા શુભાહુ તાડીકાને દયા ગઈતી ક્યાં તે દીશ,
આજ તમે શમજવો મુજને નહી માનું જાણો જુગદીર;

રેકતો.

ઓ સ્વામી ઓ સ્વામી તમ શાયે વન હું આવી ભોગવું હું હુખજ,
ઓ સ્વામી ઓ સ્વામી આપો હણી મુગને લાવી કહું હું મુખજ;
ઓ સ્વામી ઓ સ્વામી મન માહાર રહુ રીઝાવી માનુ બહુ જુગદીશ

શીતા શુંદરી બોલી કરગરી નથી કરતી તમ શાયે હું રંગ જંગ.

મારી૦ ૩

રૂદન કરતા શીતા બોલ્યા સ્વામી માહારી નહી પુરે આશ,
મૃગ ચર્મ કંચુકી વીના આ દેહ મારો કરવાની નાશ;
રામે વીચારીયું બીવીશ આગલું જે કાર્યે નીકલા વનવાશ,
દેવ સ્મરણના દુઃખ મટાવી યજ્ઞ ધર્મ કરવા પ્રકાશ;

બુલ.

ઓ નારી ઓ નારી તુ શીકર નહી કર લીધા ધનુષને બાણુ,
ઓ નારી ઓ નારી મનમાં તું નહી ડર લેઉ મૃગના પ્રાણુ;
ઓ નારી ઓ નારી સ્થીર રહેતું શત્વર કરું વન પ્રયાણુ,
રામે પકડી પુઠં અમે વાલી મુઠં હરકાશન નાશે જોતો ટગમગ
મારી૦ ૪

છંદ. ૯. ત્રીતાળ ચોપાદ.

બોલ્યા લક્ષ્મણુ શું રામ કરવા દેવ શંખધી કામ,
શીતા હઠ નવ મેલે લગાર જવું કરવાને મૃગ શહાર;
બધુ થઇને રહેજો હાંશીયાર જનમાં અશુર કરે છે અપાર,
કરજો રક્ષા શીતાની આ હામ કરવા૦ ૧
અગ નાશે છે લાંબે પંથ પાછળ ધાયા છે શીતા કંથ,
મારું બાણુ રામે લખ ખંત વાગ્યુ મૃગને આંચો અંત;
દીવ્ય દેહ થઇ પામ્યો હરીધામ. કરવા૦ ૨
બોલ્યો ગુપ્ત રહેલો રાવણુ બધુ માહારા ધાજે લક્ષ્મણુ
પડ્યો શકટ માઆ અરણુ વાહારે આવો વેહેલા તતક્ષણુ;
રામે મુકી દીધી જાણે હામ. કરવા૦ ૩

શુભી સીતાજી આક્રંદ કરતા દીન થઇને મુખ ઓચરતા
 શેષ શબ્દ નથી દીલ ધરતા કાહોના ભય થકી રહ્યા ડરતા;
 કહે હકીશન કરો શંકામ. કરવા૦ ૪

છંદ. ૧૦.

શીતા કહે દીયરજી માહારા બાંધવની વાહારે ધાવો,
 અશુર ટોસાથી છટકાવીને રામચંદ્ર તેડી લાવો;
 રણે બંધુને મીત્ર શંકટે વ્રધપણે કુળવંતી નાર,
 વીશમ કાળમાં પુત્ર પીતાને શેવે યત્ન કરી પ્રેમ અપાર;
 વીવેક વચન સમજીને મનમાં લક્ષ્મણ ન લગાડો વાર,
 કરગરી હું કહું છું તમને જાઓ ઉતાવળા લઈ લથીયાર
 નથી ધીરજ રહેતી મુજ મનમાં શબ્દ શુભીને હું લાવો.

અશુર૦ ૧

લક્ષ્મણજી કહે છે શીતાને કપટ વચન તમે એ જાણો,
 રઘુવીર ન આવે શંકટમાં વેહેમ તમે મન નવ આણો;
 શયરાચરના બીજ રૂપ એ પંચ ભુત ચારે આણો,
 એથી શરજો પાસે શંકારે બ્રહ્મ રૂપ એ પ્રમાણો,
 શાંત થઇને રહો મઢીમાં કપટ વચને નહી ગભરાવો. અશુર૦ ૨
 અશુરની એ માયા હોશે તજો ભય મેહેલો ઉનમાદ,
 શીતા કહે નહી માયા અશુરની ઓલખ્યો મે રાઘવનો શાદ;
 જાઓ ઉતાવળા આજશ મુકી પોકારે છે આરતનાદ,
 લક્ષ્મણ કહે ન જવાય મુજથી શોંખી ગયા મુને મુકોનાદ;

કો અશુર હરણ કરી 'જોય તમારું વીધન થયે થાય પસ્તાવો.

અશુર૦ ૩

ક્રોધ કરી શીતાજી બોલ્યા હેત તમારું મેં જાણ્યું,
તમે બંધવનું ભુંડું ઇચ્છો છો અંતર કપટ મનમાં આણ્યું;
અવગ્રીહ શબ્દ મુખથી ઓચરો વાંકી તીખી મુખની વાણ્યું,
શુભી ખેદ પામ્યા લક્ષ્મણ વચન બાંણે દીલ વેદાણ્યું.
જાણે પ્રાણ કહાડું હું માહારા થયો મનમાં બહુ મુઝાવો.

અશુર. ૪

ગદ ગદ કંઠે કહે લક્ષ્મણજી વચન બોલ્યા એવા તેવા,
જાણું માતા હું પુત્ર તમારો ઇશ્વર જાણી કરતો શેવા;
ધનુશ વડે ત્યાં નીકળ કીધી લાગ્યા સીતાને શીખ દેવા,
આવ્યા વીત્ત નહી બહાર નીકળવું રામ આણ મોડયું કહેવા;
કહે હરકીશન આવે આંણ ઓળંગી બસી ભસ્મ તેતો થાવો,

અશુર૦ ૫

છંદ ૧૧ લલીત.

શુભીત્રી તંનતો ગયા શીખદંઠ કરી; ચાલીયા વનમાં શોધતા હરી ૧
દીઠા પગલા રામના તે પગને ચાલતા દુરતો ગયા દીશા નીહાલતા
જોયા એકેલા રામને નમ્યા નીચાવલી કરમાઈ ગયું છે મુખ રહ્યું
કાલજી બલી

જેઠ મુખ શુભીત્રીનું બોલ્યા રામજી શું દુખ આવી પડ્યું શું
બગડ્યું કામજી. ૨

મેહેલી એકલી શીતા આંહાં કેમ આવીયા દીશે ઉદાંશીમા
કાણે દુભાવીયા

શુણીને શેશજી આંશુધારા વહે જાણે ત્યાગું દેહને એમ મુખ
થકી કહે ૩

કે અશુરે વનમાં પોકારયા નામ તમ લઈ મુણી શાદ શીતાએ
મુને મોકળ્યો અહીં.

વળી વચન બાણેથી મુજ ભેદાયુ છે અંગ કહેવાય નહીં મુખે
આ દેહ કરે હું ભંગ ૪

રામે આંખ્યા રૂદાયા રાથ આપી ધીરજ ધણી હોય સ્ત્રી અધીરી
તન્ને ચંતા તે તણી

પવીત્ર છે તમે એ અંધુ માહેરા ગર્વ મોહકામ સ્વપને ન તાહેરા ૫

મુખે મીઠીવાણીથી શમાધાન કરયું સુણી શેશનુ રૂદય નો દુર્યુ
અન્યો લક્ષ્મી મળી શાયે પાછા કરયા પંચવટી જ્યા બેહુ
નીશરયા. ૬

જાણ્યું દશાનને વીચારે, મનમા આ લાગ આવીયો ગયા રામ
વનમા,

ભેદને પ્રપંચ ખુધી બલે કરી શામદામથી લઈ જાગી દેતરી ૭

ધાર હેવો ઘડી જોગી નો થયો શીતા રહા છે જ્યાં ત્યાં આવી
રહયો

શુર્પનખાએ વીખાણુ જે કરયા તે શીતાઆ જોઈ નેણા માહારા
દરયા. ૮

છંદ. ૧૨.

અંગ પલટી આવ્યો દશાનન પંચવટીમાં જોતેતો,
આદ્ય શક્તી શીતા સ્વરૂપને નીરખી નીરખી મન મોહતો તે

ધરયુ સ્વરૂપ નીરંજન જોગી ચોળી ભલુતી સધળે અંગ,
 શેલીશીંગી પેહેરી પાવડી જટા શીર જ્યું શોભે પનંગ;
 ડંડ કમંડળ જોલી જુડો ઝાઢયા વસ્ત્રનો ભગવો રંગ,
 કપટ ધણું અંતરમાં રાખી બોલ્યો ત્યાં શીતાની સંગ;

રેકતો.

કહે જોગી કહે જોગી આ વનમાં તુ કેમ રહી જાતે એકેલીજ,
 કહે જોગી કહે જોગી ક્યાં ગયા પીતાને પતી તુને હયાં મેલીજ;
 કહે જોગી કહે જોગી કેા અશુર હરણ કરી જશો કોણ તુજ
 મેલીજ,

શું છે તુજ નામ કયું તુજ ગામ પતી કોણ પીતા ક્યાંનો
 તુજ હોતો તો આદ.

જનક રાચની પુત્રી શીતા રામચંદ્ર મુજ સ્વામી થાય
 રામ પુત્ર તે દશરથરાયના તાત વચને નીકળ્યા વનમાંય
 અતીથ્ય જાણી કહું છું તમને ક્ષણું એક તમેઃએશો આંય,
 મુજ સ્વામી હવડા આવશે વીધી શહીત કરશે તે પુંજય.

રેકતો.

શુણ શીતા શુણ શીતા હું કહું તે સુણોને પ્રેમ તમે મન
 આણીજ

શુણ શીતા શુણ શીતા મુને લાગી લુખ જહુ કહું કરગરી
 વાણીજ

શુણ શીતા શુણ શીતા મુને આપો બીક્ષા મે માગ્યું શાધવી
 જાણીજ

મુખથી હું કહું ભીક્ષા હું લઉં કરી એન ચાલેથી વાહાતો તો
આદ. ૨

જોયુ ત્રીદરશી શીતાએ ધરયું છાયારૂપ ન લાગી વાર,
દેવ શકલના દુખજ મટશે થાશે રાવણુ કુલ શંકાર;
આણુ ઝોળાંગી હાથે અન આપતા પકડી ખેંચી કાહાડી
આહાર
રથમાં ખેશાડી લઇને રાવણુ ચાલ્યો મન ધરતો હંકાર

રેકતો.

રાય શીતા રાય શીતા આ પાપી મુને લઇ જાય રામ ઝટ આવોજ.
રાય શીતા રાય શીતા ઝો દીયર વાહારે મુજ ધાવો આવી
છોડાવોજ;
રાય શીતા રાય શીતા કહયા કહણુ વચન તે યાદ તમે
નવ લાવોજ,
દુશકા એમ ભરે રૂદન બહુ કરે જટાયુ એક પક્ષી શાંભલી
રહ્યો તો તો. આદ્ય ૦ ૩

રશનાએ જપે રામને શીતા રૂદન શુણી કહે જટાયુ
અરે પાપી ક્યમ લઇને ચાલ્યો મુજથી નહીં જાય શહેવાયુ;
બ્રહ્મ વંશમાં કલંક લગાડયું મુખડાપર કાજગ છાંયું.
શુણી ક્રોધ ચડ્યો રાવણુને મેલ્યા બાણે અંગ વેધાયું;

રેકતો.

રીશ લાગી રીશ લાગી ચંચુએ રથ શારથી કીધા શંકારજ,
રીશ લાગી રીશ લાગી શીશ કોચ્યા મુગટને છેદ્યો માર્યો બહુ
મારજ;

રીશ લાગી રીશ લાગી નાઠો રાવણ દુર જઈ કરતો મન
 વીચારજી,
 કાચાચુ અંગ થયું મન ભંગ બળ ક્ષીણ નીરાશ થઈ ઉભો તો
 તો. આદ૦ ૪

મહા બલીસ્ટ હું હાથે પક્ષીથી લોકો કરશે માહારી હાંશી,
 દશાનન એમ લજ્યા પામ્યો થયો ગણો દીલ ઉદાશી;
 ભાઈ મોત તાહાર કેમ પક્ષી પુછે ભુપ લંકાવાશી,
 ગુફુ બોલે તો આણુ રામની ખરી વાત કહે પ્રકાશી;

રેકતો.

શુણ રાવણ શુણ રાવણ રામ આણુથી કહુ હું શાચુ માને મુજ
 વાતજી,
 શુણ રાવણ શુણ રાવણ માહારી પાંખો તોડી પીંખી નાંખે
 થાય મુજ ધાતજી;
 શુણ રાવણ શુણ રાવણ શુણી પાંખો તોડીને પીંખી કાઢો
 ઉતપાતજી.

નેત્રે વહે નીર અંગે રક્ષીર વહે એમ પક્ષી દુઃખી થઈ રેતો;
 તો. આદ૦ ૫

જોઈ શીતાજી રદન કર્યું બહુ મુજ માટે તને પડીયું દુઃખ,
 રામ શુભીત્રી આવે શોધતા થયું વૃત્તાંત શહુ કહેજે મુખ;
 તાહા શુધી તારા પ્રાણુજ રેહેશે રામ દરશણની ભાંગશે ભુખ,
 ધન ભાગ્ય તારી મુકતી થાશે વધકુંડમાં ભોગવજે સુખ;

રેકતો.

લઘ ચાલ્યો લઘ ચાલ્યો રાવણુ બેશાડી ખાંધે ઉડ્યો અશમાનજી
 લઘ ચાલ્યો લઘ ચાલ્યો દીડા ગીરીઉપર વાનરો શહીત હનુમાનજી;
 લઘ ચાલ્યો લઘ ચાલ્યો નાંખ્યું વસ્ત્ર શાય આબ્રણુ રામને થાય,
 જાણુજી;

પુત્ર પવન શુણી રૂદન દશાનન આકાશ મારગે રોક્યોતોતો
 આદો ૬

કોખ્યા છે રૂદ્ર અગીયારમાં હનુમાનજી કહીયે જોડ,
 આકાશ મારગે ગદા લઈને મારે રાવણુને બળથી તોડ;
 ધણા મારથી રાવણુ હાર્યો નીરબળ થઈ ગયો તેની દેહ,
 માયા રચીને નાદો ત્યાંથી કપી ગાજ્યા અશાડી મેહ.

રેકતો.

ફરી પાછા ફરી પાછા મારતી રશીમુખ પરવત ઉપર આવ્યાજી,
 ફરી પાછા ફરી પાછા પેલા વસ્ત્ર આબ્રણુ બન્યો નીજ પાશ;
 લાવ્યાજી,

ફરી પાછા ફરી પાછા એક શુદ્ધાની અંદર ખાંધી બચકું દબાવ્યાજી;
 કહે હરકીશન રાજા રાવણુ આવી નીજધામ વાસો કીધોતોતો
 આદો ૭

છંદ. ૧૩.

હરણુ ફરી લાવ્યો શીતાને કહે રાવણુ છોડી દે મત,
 રામચંદ્રને પડતો મુકી ભજ મુજને વધશે ધન્યત;

શર્વ રાણીમાં કર પટરાણી મેહેત્રીદે શવલી ઉઝત,
ત્રણ લોક જીતી વશ કીધું મુજ આધીન છે દેવ સમસ્ત;
માટે કહ્યું માનીને માહારં થઇ માહારી રહે દહ શરવસ્ત,
કાણ માત્ર એ રામને લક્ષ્મણ એને કાણ યાં કરશે પત;

સાખી.

સ્પરશ કરવા મન તણખી રહ્યું પણ આપનો લાગ્યો બહુ ડર,
તેથી કાલાવાલા કરી કહે હે શીતા તુ મુજને જલદી વર;
અપુટ ધન વધમવને ભોગવ આહારો તુને શારી ખલખત.

રામ૦ ૧

શીતા કહે છે મુખ દાંકીને છોડી દે તાહારી આદત,
આપ દઇને ભસ્મ કરીશ હું એક પળકમાં થાશે મૃત;
થોડા દીવશમાં રામ સુમીત્રી વાહરે આવી કરશે ચડત,
કુળ શહીત નીકંદન કરશે ક્યું વચન મુજ માને શત;

સાખી.

દશાનન મન વીચાર કરે જે દઇવે ધાર્યું તે થાય,
પણ શીતાને મુકું નહીં. રાખુ કરી અનેક ઉપાય;
અધોઅસ્ત હું રાખીશ પુરો જરા નહી રહું હું ગફલત. રામ૦ ૨

અશોક વનમાં શીતા રાખ્યા ચોક્કી પેહેરો બહુ શક્ત,
ત્રીજટા રાક્ષસી શાયે મેહેલી શીતા કરી અધોઅસ્ત;
શીખલી છે એ રાક્ષસીને હલીમલી કરજે મોહખત,
શમજાવીને કામજ લેજે જેમ કરે માહારી શંગત.

શાખી.

ચોકી કરવા જનકીની મેલ્યા કરતા રખેવાળ,
 પાંચ ઢોટી નીશાયર માહા અધમ તન વીકરાણ;
 અનેક ખીજી રાક્ષસી મેહેલી ખીવડાવતી કરવા નીરગત, રામ૦ ૩
 ત્રી જટા છે ઘણી વીવેકી શીતા શું કરતી મશક્ત,
 ધીરજ ઘણી આપે છે પોતે શાયવજ્ઞે આઘ શીયળ વ્રત;
 થોડા દહાડામાં સ્વામી તમારા આવીને છોડવશે તરત,
 શાંત થઈને રહો આ ઠામે રાખજો આઘ શારી દાનત;

શાખી.

જનકીજીની કરે શેવા ત્રી જટા રાક્ષસી નાર.
 વ્રતાંત અયોધ્યા તણું કહ્યું શીતાએ કરી પ્યાર,
 હરકીશન જપે રામને શીતા રહી વીયોગની બહુ બળત; રામ૦ ૪

છંદ. ૧૪.

અગતે હણીયો. હણીયો લક્ષ્મણ મલીયા બ્રાત અન્યો પાછા
 વળીયા મૃગ૦
 આવ્યા નીજ ઠામે ઠામતો જોયો ખાલી ગઘ ક્યાં શીતા માહરી
 વાહાલી;
 મુરછા પડીયા પડીયાને નીહાલી કર્યા બેઠા શેશે જાલી,
 બંધુઓ માહારા મહારા શું આમ ઢલીયા; બ્રાત અન્યો૦ ૧
 હું છે મુખથી મુખથી કહુ માહારા વીર નથી રેહેતી કાંધ
 મુજને ધીર,

આવરા બનીયા બનીયા વહે નેત્રે નીર રહન કરે છે શ્રી રઘુવીર;
શંભારી શીતા શીતા કહી કલકલીયા. બ્રાત૦ ૨

જેયા નહી રશી રશીયો તો ગયા નાશી થયા મનમાં બહુ
ઉદાશી.

ઝાડને પક્ષી પક્ષી કોહો પ્રકાશી પુછે અયોધ્યાના વાશી;
ગયા ક્યાં શીતા શીતા કોણે છળીઆ. બ્રાત૦ ૩

જેયું ઉતરે જિતરથી પાછા ફરીયા શોધતા દક્ષીણ જિતરીયા,
જેયા ગીરી તરને તર થઇ ગંભીર ફરીયા કોહો કાંઠા શીતા
પરવરીયા;

થેલા થઇ પુછે પુછે જેમ નીરબલીયા. બ્રાત૦ ૪

સચરાચર વ્યાપીક વ્યાપીક લીલા કરતા મનુશ ચેસ્ટા તે આચરતા,
ધર્મ રક્ષાને રક્ષા સારૂ ફરતા દાશના દુઃખ અંતર ધરતા;
પોકારે શીતા શીતા વીન ટળવળીયા. બ્રાત ૫

* છંદ ૧૫

દુઃખી થએલા દેવો સધળા ક્ષીર શાગર બેટે આવ્યા,
કરી સ્તુતી ત્યાં નારાયણની પ્રેમ ભગ્તીથી રીઝવ્યા;
શુણી સ્તુતી નારાયણ બોલ્યા તમને દુઃખ પડીયું અપાર,
ધીરજ ધરી જાઓ નીજ મંદીર આવીશ લઇ રામ અવતાર;
રામ આંદે પ્રગટ થયા છે. દશરથ ઘેર વાઘ્યો પરીવાર,
વચન તાતનું જવા વનમાં કેકઠએ કર્યો ઉચાર;

બુલ.

તાત વચન મીશે ચાલ્યા વનમાં

વલકલ વસ્ત્ર ધરીયા તનમાં;

પંચવટી રહ્યા રાજી મનમાં,

ત્યાંથી શીતાનું હરણુ કરી દશાનન લંકા શીધાવ્યા. કરી૦ ૧

અગ હણુવી ગએલા રામજી જોયું દીકા નહી શીતા નાર,

ફેદન કરતા વનમાં ફરતા આંખે ચાલે આંશુધાર;

ફરતા ફરતા મધ્યે જટાયુ શુણ્ય વૃતાંત દશરથ કુમાર,

રામ રામ કહી દેહજ છોડ્યો દીવ્ય દેહ ગયો મોક્ષ દુવાર;

બુલ.

ત્યાંથી રામજી આગળ ચાલ્યા.

દક્ષીણ દીશાને મારગ હાંચ્યા,

યમુનાગીરી પરવત નીહાલ્યા;

ત્યાં શીવ પારવતી રામ રટણુ મુખ જ્ઞાનચર્યા કરે મન બાળ્યા.

કરી૦ ૨

શીવે દુરથી દીકા રામ જય શચીદાનંદ પુરણુ બ્રહ્મ,

કર્ચા નમસ્કાર પુછે જિમ્યાં કોહોને નમ્યા કોહો મુજને મરમ;

અખંડ ભણુ હું રામ નારાયણ શુણો જિમ્યા તુને કહો ભરમ,

નમસ્કાર મેં કીધાં તમને શચરાચર એ પુરૂષ પરમ;

બુલ.

અખીલ ભ્રમાંડના છે એ સ્વામી.

ઘટ ઘટમાં રહા અંતરજામી,

શગુણ લીલા કરે બહુ નામી;

આવ્યા ગીરીપર દરશણ કીધા શકલ પદારથ રહે કાવ્યા.

કરી૦ ૩

એવા રામ તે અસ્ત્રી વીયોગે વનમાં ફરતા કરતા રદન,
ગિમીયા કહે હું કરું પરીક્ષા ત્યારે શાંત થાશે મુજ મન;
વાર્યા શીવે પણ હડ નવ મુકી થયા શીતાજી રૂપ રતન,
રૂપ તજી તમે કોહોને છો છો પુછ્યું એમ દશરથ નદન;

બુલ.

પારવતીજી પાછા ફરીયા.

શંકર પાશે આવી દરીયા,

ગાન ભંગ થઈને ગિયરીયા;

માફ કરો તમ વચન ઉવેખ્યું કહે હરકીશન ભોલા કાવ્યા; કરી. ૪

છંદ ૧૬

દશરથ નદન જગત વંદન ભગત વાત્સળ છો પ્રતીપાળ,
તારક મંત્ર છે નામ તમારું અધમ ઓધારણ દીન દયાળ;
પાંચ વરશના દ્રુજ બાળક અ પરમાતાના કંઠજી વચન,
શુણી વનમાં જઈ તપ કીધું. આપે આવ્યા ત્યાં થઈ પરશન;

આપ્યું રાજને વધભવ આપ્યો દયા કરી તમે જુગજીવન,
અંતે પદ અવીચળ આપ્યું જોઈ રહી શારી જગતન;
ભીડ પડે જ્યાં ભગતોને ત્યાં જઈ આપે લેતા શાંભાળ.

તારક૦ ૧

રામ સ્વરૂપે શીતા વીયોગે ગયા કસળા વેણીને તીર,
સ્નાન કરીને આગળ ચાલ્યા બેઠો કબંધ ત્યાં નવીન શરીર;
જોજન જોકમાં હાથ લાંબાવ્યા ગયું પેટમાં પેશીશોર,
ચરણ વીળાનો હાથે શમેટ્યા ઘેરયા રામ લક્ષ્મણ બે તીર;
બાણ મેહેલી અન્યો કર કાપ્યા દીવ્ય દેહ થઈ ગયો તતકાળ,

તારક૦ ૨

નમો નમો નારાયણ આપે કહે કબંધ શાંભળજો ઇશ,
ધણા દહાડાથી વાટ જોતો તો ક્યો મુક્ત મુને દેવાંધીશ;
રશોમુખપર શાથ શુગ્રીવનો જ વનમે ત્યાં દક્ષણ દીશ.
કરજો મીત્રાઈ કામજ થાશે કહી ગયો વધકુંડે નામી શીશ;
રામ લક્ષ્મણ આગળ ચાલ્યા મેલવવા શીતાની ભાળ.

તારક૦ ૩

શવરી ભીલડી રહેતી વનમાં પરમ પવીત્ર જેતું મન,
સ્મરણ કરે નીત રામચંદ્રનું પ્રેમ ભગતીમાં રહી મગન;
બેઠી રાહ જોતી રઘુવીરની આવ્યા રામ શવરી ભોવન,
ફળ મીઠા જોઈ રાખેલા કહે હરકીશન કરીયા ભોજન,
આપી મુક્તી શવરીઆઈને દીવ્ય દેહ થઈ ઝાક ઝમાલ. તા૦ ૪

છંદ. ૧૭.

આપી મુકતી સવરીને ચાલ્યા આવ્યા પંપા શરોવર તીર,
 પોઢ્યા રામને ખેડા લક્ષ્મણ આવ્યા ત્યાં હનુમંતા વીર;
 વડ છાંયા તમે બ્રાતજ અન્યો હનુમંત ઉપર ચડીઆ,
 કરવા પરીક્ષા રામચંદ્રની ડાલે ડાલે કાઢાડે હડીઆ;
 વજ્ર કછોટા કનક કોપીન કડીક્ક રહી અકડીઆ,
 કહે રામ તમે જુવો શુભીત્રી કપી ચેસ્ટા બહુ ફકડીઆ;
 વંકા સ્વરૂપને ચાલ છે વંકી લાંબું પુછ રહ્યું ઝુકી શીર.

પોઢ્યા ૦ ૧

શુણ્યું કપીવર મનમાં સમજ્યા મુજ માતાએ કહુ વચન,
 કોર્પીન કછોટા જે ઝોળખશે જાણી લેજે દશરથના તન;
 કરજે સ્વામીને દાસ થજે તું કરજે શેવા રાખી સુધ મન;
 માહા દયાળુ રામચંદ્રજી તુજ ઉપર થાશે પરશન
 વચન માનતુ શોશ ચડાવ્યું જેક કહેવાછે બેહુ રણધીર પોઢ્યા. ૨
 નાખી શાખા વડની બાંગીને લક્ષ્મણે કીધી છેદન
 ત્યારે પંચ પરવતને જિંચકી લઇ આવ્યા અંજની નંદન;
 રામે આણુધી ગીરી ઉરાડ્યા આંણે માફતી ભમે ગગન,
 મદ્યા વાયુ ત્યાં માફતીને સુણુ પુત્ર એ જગતવંદન;
 સુધ મનથી શેવા કરજે રહે જે હુકમમાં થઇને થીર પોઢ્યા. ૩
 પાએ લાગી શ્રી રામચંદ્રને કહે માફતી રાખો શરણ
 દયા રાખજો દાશની ઉપર કહ્યું કરગરી નારાયણ;
 ગરભ સંભૂત ચર હમારો અંજની ઉદરમા રહેા પુરણ

તેથી બળમા થાશે બદે સુણી માણી પડ્યા ચરણ
કહે હરકીશન કરી વીનંતી તમ અરપણ આ મુજ શરીર પોડ્યા ૪

છંદ ૧૮.

મંગળ રૂપ શ્રી રામ લક્ષ્મણ ધનુશ ધારી મહા બળવંતા,
પંપાશરની પાલે આવી વીનતી કરી કહે હનુમંતા;
રશીમુખ ગીરીપર શુગ્રીવ રહ્યો લઇ પોતાનો શાય
વાલી મોટા બાતજ હેનો નગરી કીસ્કંધાનો નાથ;
લીધુ રાજને સ્ત્રી લીધી લડ્યા બેહુ બહુ બાથમ બાથ,
હાર્યો શુગ્રીવ નાડો ત્યાંથી રહો ગીરી થઇ ગયો અનાથ;
બેમાં વેર થયું છે ધાડું એક એકના દીક્ષમા ખટકંતા પંપા ૧

પાએ નમીને કહે માણી મુજ વચન સાંભલો માહારાજ
શુગ્રીવસુ તમે કરો મીત્રાઇ એથી શરશે આપણું કાજ;
વાલી ભયથી એ રહ્યો ગીરીપર શરવ કપીને શીર એ તાજ
અભય વરદાન આપો કરો પોતાનો કહું છઉં આજ,
રામ કહે મહા બળીએ સુગ્રીવ ભયથી આવ્યા કેમ શટકંતા;
પંપા ૨

રામ કહે તમે સુણો માણી માહાબળીયાએ શુગ્રીવ વીર,
વાલી શાયે કેમ વેર બંધાયું કહો વ્રતાંત મન રાખી ધીર;
પુર્વ તણું વ્રતાંત બેહુનું વીરતારી કહું નામી શીર,
સુણી રામ કહે મેઘવ શુગ્રીવ તેડી લાવ કરી તતખીર,
સુણી માણી રશીમુખપર આવ્યા કુદાકડો મારતાં પંપા ૩
કહે માણી શુગ્રીવ ચાલો વીશ્વપતી આવ્યા છે રામ,

કરો મીત્રાઇ શુધ ભાવથી એથી આપણુ શરશે કામ;
 ચારટાંગ નમીયા શુગ્રીવ આવી મુકયો હાથ સીર આપી હામ,
 કપી શર્વ મંડપ કરી બેઠા ખુશી થયા છે શ્રી ધનસ્યામ;
 નલ નીલ જામ્બુવાન શુગ્રીવ હનુમાન ફાંકડા દીશંતા પંપા. ૪
 પ્રગટ કર્યો વંન્હી ભારતી રામ શુગ્રીવ બેઠા બે પાશ,
 વન્હી શાક્ષીયે કરી મીત્રાઇ એક એકની પુરવા આશ;
 રામ કહે સ્ત્રી રાજ અપાવું વાલી મારીને કરવો નાશ,
 શુગ્રીવ કહે હું શોધ મંગાવી લાવી શીતા આપું તમદાશ;
 કહે હરકીશન બંન્ધો બંધાયા રામ શુગ્રીવ ગેહુ શતવંતા, પંપા. ૫

છંદ ૧૯

તજી વીશયવાશના ગુરૂ જ્ઞાન દીલ રાખો હરી ભજન અમૃત
 રશ મુખથી ચાખો,
 શત શંગતમા હેત કરીને રહેવું તજી માન ધરશા જુઠવેણ નહી
 કેહેવું;
 સત્ય મારગ ચાક્ષી અશત્ય કામ તજી દેવું અશત્યે થાય છે નાશ
 વીચારી લેવું,

બુલ.

થયા પ્રગટ રામ મહારાજે સેવકના કરવા કાજે કરયા દુસ્ટો
 મારીને પ્રાજે

રેકતો.

કે રામ લક્ષ્મણ સુગ્રીવ શાઘ શહુ આચ્યાણ, આચ્યાણ
 કે રચ્યો મંડપ રડો તે માહે રામ પધરાચ્યાણ પધરાચ્યાણ;
 કે વાલીને મારે એમ વચન રામ મુખ લાવ્યાણ લાવ્યાણ,
 કહે સુગ્રીવ શાતે તાડ વીધીને નાખો તો મરશે વાલી સત્ય;
 વચન મુજ લાખો
 તણ વીશય વાશના ગુરે જ્ઞાન દીક્ષ રાખો હરી ભજન અમ્રત
 રશ મુખથી ચાખો, ૧
 સુગ્રીવના મુખની વાણી સાંભળી લીધી રામે મેહેલી ખાંણ
 શાતે તાડ નાંખ્યા વીધી,
 જઘ લડો વાલી સંઘાત આજ્ઞા દીધી જઘ સુગ્રીવે કીરકંઘા
 ગર્જના કીધી.

સુલ.

આગ્યો વાલી કરી ખંખારો કર્યો સુગ્રીવપર ધસારો મહાજળ
 થી ચલાગ્યો મારો,

રેકતો.

કે ભ્રાત બન્યો લડવામાં છે બહુ બળીઆણ બળીઆણ,
 કે શામ શામી મલ્લ જુધ કરે પાછા નહી વળીઆણ વળીઆણ;
 કે કંઠે વીજય માલતી વાલી રણે ઉછળીઆણ ઉછળીઆણ,
 વાલી કહે બંધુ કાંઠાથી આવી તુંને પાંખા કોહાના બળથી
 લડવા આગ્યા વચન મુખ લાખો;

તથા વીશય વાશના ગુરુ જ્ઞાન દીલ રાખો હરી ભજન અમૃત
 રશ મુખથી ચાખો. ૨
 વાલીરાયે બહુ ક્રોધ કરી ગડગડીઆ લઇ ગદાને સુગ્રીવ ઉપર
 ફટી પડીઆ,
 લડે સુગ્રીવ વાલી શંઘાત જુદે બેહુ અડીયા પડ્યો સુગ્રીવ
 રણમાં મારે ધણા તરફડીઆ;

ગુહ.

જુવે રામ ઝાઢાડને જોયે. પડ્યા સુગ્રીવ થઇને પોયે માર્દુ આણ
 વાલીની પડીભોયે,

રેકતો.

કે આવ્યા રામ વાલીની પાશ દીધુ દરશનેજ દરશનેજ,
 કે કહે વાળી કીધો અધરમ મધુ શુદ્ધનેજ શુદ્ધનેજ;
 કે કહે રામ અધરમ ન કરે શુણો વચનેજ વચનેજ,
 કનીષ્ઠ બંધુ સ્ત્રી રૂમા નીરખી ભરી આંખો તેં રાખી પ્રેમથી
 ગુન્હા કરી જણે લાખો;
 તથા વીશય વાશના ગુરુ જ્ઞાન દીલ રાખો હરી ભજન અમૃત,
 રશ મુખથી ચાખો. ૩
 કહે રામ કરે શજીવન હોય તુજ મરજી કહે વાલી તમારો દાસ
 મુકતીનો ગરજ,
 પુત્ર અંગદને યુવરાજ બક્ષો ઇશ્વરજ કહી ગયો વધકુટે પ્રશન
 શીતા વરજ,

ગુલ

વાલી શત્રુ રહો નીચમ મે રહો શદા મગન ગુર ગમમે નહી પાવ
ધરો અધરમમે

રેકતો.

કે મુકતી દાતા શ્રી રામ પ્રેમથી ભજવાય ભજવાય,
કે ગૃહી વચન ગુરના રહે દુરીજન તજવાય તજવાય,
કે અસત્યના કડવા ફળ મીઠા ન શમજવાય શમજવાય,
કહે હરકીશન અશત્યે થાય નર જાંખો શત્રુ આધારે શંશાર
ચાલે છે આખો,
તજી વીશય વાશના ગુર જ્ઞાન દીવ રાખો હરી ભજન અમૃત
રશ મુખથી આખે. ૪

છંદ. ૨૦

ભગત વતશત્ર ભવ ભવ હારી રહયા;રસીમુખ પરવત દીલ ખટકે
શીતા નારી,
રહો અંગદ આત્માકારી આખું રાજ સ્ત્રી શુભ્રીવને વાલી
વાંદર મારી;
શુભ્રીવ રહા મેનમાં વીચારી કરવી શોધ માહારે વચન રહે ધારી.
રામ શું કરી મીત્રાચારી. રહા ૦ ૧
કપી રોન્યા તદઅાર કીધી લાનો શોધ શીતાની શુભ્રીવે
આજ્ઞા દીધી,

કર્ચા દેશ વીદેશ તપાશ કીધી શીતા શોધ ન લાગી આવી કહી
શગલી વીધી;

શુભીવે રાખી તપાશ જરૂરી.

રહા૦ ૨

શુભીવ મન કરતા બહુ ચીંતા તેડ્યા નલ નીલ જાંખુવાન
અંજની શુભ હનુમંતા.

દક્ષણ દીશ જુવો બળવંતા કાહાડો શોધ શીતાની તમે છો બહુ
કલાવંતા;

કામ છે કહણુ ધણું ભારી.

રહા૦ ૩

કહે હનુમંતા શીશ નામી કેમ ઝોળખાયે શીતા આપો ઝેધાણી
સ્વામી,

આપી અંગુઠી ગરડા ગામી; કંદ્રપ રૂપ શુવાશ રટણ મુજ મુખ
પર રહે જામી;

મારૂંતીએ કરી તમ્હારી.

રહા૦ ૪

નલ નીલ જાંખુવાન બલીયા વાલી પુત્ર અંગદ મારૂંતી સૌ
પંથે પલીયા,

દક્ષીણ દીશા ભણી વળીયા વન ઉપવન ગીરી ગુફા જોતા એક
બ્રહ્મ રાક્ષસ મળીઆ;

અંગદે નાખ્યો ઝોધારી૦

રહા૦ ૫

આલતા ગુફા એક આવી પેઠા અંદર ખેચરી શુભલા દેવ
કન્યા કાવી,

વૃતાંત જોતાનું દરશાવી આવી રામની પાશ રહી શીર ચરણે
નમાવી.

શીધુ તીર ગયા હીમત હારી.

રહા૦ ૬

છંદ ૨૧

સીંધુ તીર કપી શાયજ આગ્યો હીમત ગઇ ભાંગી રામ
રામહી;
કહે મારલી દેહ તણુ નહી ભાલ હાથ લાગી
જાઉ પાછો શું મુખ દેખાડુ અગત ચીતા ખડકી; રામ રામ
પડયા રામનું નામ લઇ નહી આંચ અગે અડકી
રીછપતી કહે ભગ્તી ન કોઇની તમ શમે વડ કી; રામ રામ
શોધ ચીતાની જડશે તમને રહી છે રહીએ અડકી

સાખી.

હેવે શંખાતી આવીયો જટાયુ દરેા બ્રાત
વ્રતાંત કહું શઉ મારતીયે તુજ બંધુની રાવણે કરી ધાત,
રૂઢન કરે શંખાતી અરે મુજ બ્રાતે દેહ ત્યાગી; કહે.
ગીધ પક્ષી શંખાતી બોલ્યો સુણો હનુમંતા; રામ રામ,
શત જોજન સીંધુના બેઠમાં રાવણુ રાય બલવંતા;
અશોક વનમાં સીતા રાખ્યા કરે ઘણી ચીંતા; રામ રામ,
બેશો પીઠપર પોહોચાંડી દઉ નહી રહો વલખંતા;

સાખી.

કપી શાય સરવે વીચાર કરે એથી અપકીરતી આપણી ધાય,
આપ બલેથી શોધ કરવી શાહાય થાશે શ્રી રઘુરાય;

મહેદ્રગીરીપર ચડ્યાં માણી આરા શકિની માગી; કહે. ૧
 કરી ગર્જના કુદ્યા માણી વાયુ વેગે પલીયા; રામ રામ,
 ધુજી ધરા ગીરી ગચ્છે પાતાલે બળથી ઉછલીયા;
 સીંહીકા રાહુની માતા આવી માણી ગલીયા, રામ રામ,
 ઉદર ફાડ્યું બળે કરીને ત્યાહેર નીકલીયા.

સાખી

મરણ પામી સીંહકા રાક્ષસી માણી ઉડતા આકાશે જાય,
 લંકા દેવી આવી આડીપડી પગ પ્રાંહારથી ઉરાડી નાંખી લંકા
 માંય;

પડી પૃથ્વી તન થયું ચુરણ અંગ વેદના જાગી કહે ૩

પડ્યા માણી લંકા ખલલ્યું દશાનન ડરીયો; રામ રામ.
 કરવા નર રક્ષા કહ્યા ભગનીને હુકમ કરીયો;
 તેણે આવીને ગળ્યા માણી પ્રાણ તેના હરીયો, રામ રામ,
 રામ કપાએ સીંધું એલગ્યો લંકા પાવધરીયો.

સાખી.

રાત્રી થઇ છે તે સમે પુરમાં સીતા શોધતા જાયે,
 શુક્લમ રૂપ ધરી ફરતા ફરતા આગ્યા ઇંદ્રજીતનો મેહેલ છે ત્યાંહે
 કહે હરકીશન ઇંદ્રજીત મહા બળીઆ અથાગી, કહે. ૪

છંદ. ૨૨

સુણો કહુ સ્વામી ઓ માહારારે ઇંદ્રજીત પ્રાણુ પીયારારે,
 શુક્ષ્મ રૂપે સુણે માફતી રાખી હૃદયમાં ધીર;
 શેશ કન્યા સુલોચના બોલી મુજ નણુદીના વીર. શુણો. ૧

ઓ સ્વામી તમારા પીતાજીએ ક્યો મોટો અધરમ,
 રામચંદ્રની સતી સીતા હરી લાવ્યા ન લાગી શરમ, શુણો. ૨

કરી કુદરતી પરસ્ત્રીપર પાપે થાશે વીનાશ,
 એ અલીલાશયી કુલ સહીત મેહેલો જીવ્યાની આશ; શુણો. ૩

જે શાલુ જનનો દવેશ કરે ગુરૂ આજ્ઞાનો ભંગ
 કરે તીરસ્કાર માત પીતાને પરસ્ત્રીનો શંગ; શુણો. ૪

બ્રહ્મત્વ હરણુ કરે બ્રાહ્મણનું શદ્ગંથનો કરે ઉછેદ,
 હરી હરનું જે ચરીત્ર નીંદે તે પાપીને થાશે ખેદ, શુણો. ૫

હેવા પાપીનું મરણુ વેહેલું અપજશનો નહી પાર,
 જગત લોક તેહની નીંદા કરશે આખરે જમનો માર. શુણો ૬

હું સતી તમારી આજ્ઞાકારી બોલતા આવે લાજ,
 રહું છું છું સ્વામી તમારું છો મુજ શીરના તાજ. શુણો ૭

બુદ્ધી માહારી પગ પાનીયે તમે ચતુર શુભણુ,
 એવું તેવું બોલાયું જે મુખથી માંગુ મારી માહારા પ્રાણુ.

શુભો કહુ શેશતી કન્યારે તમે નથી કીધો એ અન્યારે,
ઈંદ્રજીત કહે પ્રાણુ પ્યારી તેં શાચુ કહ્યું છે વચન;
ધર્મ ન્યાયને વીવેક દુટ્યો હું શમજી રયો છું મન. શુભો ૧

શતી ધર્મના જાણુ તમે છો પાલો છો ધર્મ આચાર,
શતી એ વાક્ય મુખે જે કાઢાડયું તે પાછું ફરે ન લગાર.
શુભો ૨

જેવા તેવા પણ પીતાએ માહારા મુજથી નહી બોક્ષાય.
અન્ય હોય તો હું નવ શાખું કરે તેહને શીક્ષાય. શુભો ૩
પીતા પ્રત્યે શું ધર્મ પુત્રનો જુવો વીચારી ન્યાય.

તે માટે શુભુ શતી જે કાંઈ ભાવી હશે તે થાય. શુભો ૪
શુભ દુઃખ શર્મ કર્મ અનુશારે ભોગવવા કરે ઠેર,
જેવું કર્મ હોય જીવતાણું તેવા કામની કરે તે પેર. શુભો ૫
અદ્રસ્ય થઈને શુભે માફતી કરે મન વીચાર,

૨૫ શુભુને લક્ષણ પુરા શતી શીરોમણી એ નાર. શુભો ૬
આગલ આલતા વીલીક્ષણનું જોઈ લીધું બોવન,
ત્યાં થઈ કુંભ કરણનું જોયું આવ્યા જ્યાં દશાનન શુભો ૭

રાણી મંદોદરી રાવણ બંન્ધો કરી રહ્યા છે સહયન
જમકી ઉઠી કહે સ્વામી એ માહારા મુને આવ્યું ઘેર શુભન
શુભો ૮

સતી મંદોદરી રાણીરે દીન થઈ બોલે છે વાણીરે,
સ્વામી સીતાને પાછી આપો મેહેસોની હક તમામ;
માન શુકન થયા સ્વપનામાં નમી કરે પરણામ સતી ૧
માહા બળીયો એક વાનર આવ્યો મારયો અક્ષય કુમાર

વન સઘળું તેણે મેઢ્યું ઉગડી બાલી લંકા થયો હાહાકાર
સતી૦ ૨

શેન્યા લઇ પછે રામજી આવ્યા કીધો કુલ શહીત શંહાર
મુવા તમે કુંભકર્ણુ ઇંદ્રજીત સ્વામી કરોને વીચાર સતી ૩

સતી સીતાને લઇ કરી જઇ આપીને લાગો પાપ,
શરણુ રેહેજો દાશ થઇ દયા કરશે શ્રી રઘુરાય; સતી૦ ૪

તે માટે માહારે કહેવું પડે છે એ રામ છે પુરણુ બ્રહ્મ
શક્તી સ્વરૂપ એ સીતાને જાણો કહ્યો તમને મરંમ સતી૦ ૫

તમે જાણ્યું ત્રઇ લોક જીત્યું પણ નહીં જીતાયે રામ,
પર સ્ત્રી અબીલાશ તણી તમે મુકી દ્યો સઘળી હામ સતી૦ ૬

કહો તો હું જાંવું રામની પાશે રાખી લેશે તે શરણુ,
મહા દયાળુ સીતા પતી સ્તુતી કરી ઉગાર મરણુ સતી ૮

આજ્ઞા આપો એ સ્વામી માહારા કહું કરગરી મુકીમાન,
જગતપતીએ રામની પાશે લાવું માગી હેવા તનદાન; સતી૦ ૯

કહે રાવણુ ન માનુંરે નથી કાંઇ મને એ છાનુંરે,
હુશીત વદને બોલ્યો શતી શું એ શું બોલ્યા તમે બોલ;

મરણુ કોઇને મુકે નહીં કરો દીલ શંકાતે તોલ, કહે૦ ૧

માટે કામની ચીંતા તજો જે થવાનું હોય તે થાય,

લક્ષ્મી રૂપ એ રામની રાણી નહીં આપુ શીતાય. કહે૦ ૨

નીચ ઉંચ રંકને રાજા જે જે ભોગવે ભોગ,

પુર્વ કર્મ અનુસારે કરી આવે તેહને તેવો જોગ. કહે૦ ૩

કુલ કર્ણુ બ્રાત માહા બલીયો શમુદ્ર મોટી ખાહી,

ઇદ્રજીત ન જીતાય કોઇથી ન જાય મુને કોઇ વાહી. કહે૦ ૪
 અનંત પુત્રો છે શુરા પુરા થાય નહી મુજ હાર,
 વચન કહયા હંકારના હેવા તે શુણ્ય વાયુ કુમાર. કહે૦ ૫
 રાવણે દાશી જોવા મોકલી શીતાને અશોક વન,
 પાછળ માણી જઇ તર ચડયા જ્યાં શીતા કદે રૂદન. કહે૦ ૬
 પંચ કોટી રક્ષકની વચમાં બેસા શીતા તરની છાય,
 રામ નામ મુખપર રહ્યું અંગે મૃગમદ વાશનાય. કહે૦ ૭
 મુખ શુગંધ કપુરવંતી કંદ્રપ શરખી કાય,
 કહે હરકીશન ઢાંઢ મલ્યા નાંખી મુદ્રીકા કપીરાય. કહે૦ ૮

છંદ. ૨૩

જોઇ મુદ્રીકા સીતા માત હરખ વાખ્યો તંનમા,
 વીરા કોહો તમે મુજને વાત દુઃખી છું આ વનમાં,
 તમે દીશો છો વનચર જાત કયાથી તમે આવીયા;
 છો જાતે કે કોઇ સંઘાત શંકેશો શો લાવીયા,
 આ અંગુઠી હતી સ્વામી પાશ કયાંથી તમને મલી;
 કરો વાત ખરી પ્રકાશ પુછું છું વલી વલી,
 બોલ્યા માણી ધરી ધીર શુણો માતા તમે;
 મુને મોકલ્યો શ્રી રઘુવીર શોધને આવ્યા હમે,
 છે કુશલ લક્ષ્મણ રામ રશ્મીમુખપર રહ્યા,
 કહે શેવક કરી પરણામ રામ રૂદીયે રહ્યા; ૧
 શુણી માણીના વચન સીતા હરખ્યા ધણું,
 કમારે આવશે દશરથ તંન દુખ વીયોગ તણું;

બોલ્યા મારતી જોડી હાથ દાશ હું છું રામનો
 પાલુ હુકમ થઇ હું અનાથ આકર ખીન દામનો;
 આપી મુંદ્રીકા નીશાની કાજ ધીરજ મનમાં ધરો,
 થોડે દાહાડે આવશે માહારાજ ચિંતા તમે પરહરો;
 કરયુ શેન્ય કપી બલવાન જુધને કારણે,
 નલ નીલને જાણુવાન શુગ્રીવ લડશે રણે;
 વક્ષી અંગદની બહુ હાંમ પુત્ર વાક્ષી કહયા,
 કહે શેવક કરી પરણામ રામ રદીયે રહયા. ૨

કહે શીતા કપીનો શાથ તમે શું લડી જાણો,
 બીડો બલીયા સાથે બાથ જોડી હીંમત આણો;
 શુણી મારતી થયા પ્રચંડ સ્વરૂપ ખીલામણું,
 હું દેવું રાવણને દંડ આજા હોય તો હણું;
 નાખું લંકા શાગર માંહે નદી વહે રૂધીરની,
 પણ નથી મુને આજા સ્વામી રઘુવીરની;
 ઝો માતાજી લાગી ભુખ જુકતી કાંઈ ખાવા તણી,
 ત્યારે વધદેહી બોલ્યા મુખ પડયા દુઃખ દ્યો વણી;
 કહે મારતી થયું કામ દુઃખતો દુર ગયા,
 કહે શેવક કરી પ્રણામ રામ રદીયે રહયા. ૩

વૃક્ષો ઉખેડયા કરી બલ પછાડયા પૃથ્વી પરે,
 પડયા પાકા પાકા ફલ લઇ મુખમાં ધરે;
 મેહેદ્યું ઉગડી સધલું વન બચંકર થઇ રહ્યું,
 રક્ષકે જઇ કરી નમન વૃતાંત શર્વે કહ્યું;
 મોકલ્યા રાવણે અશુર અનંત કપીને મારવા,

તેની શામા લડયા હનુમંત માંડયા સૌ શહારવા;
 મારયો પુત્ર અક્ષય કુમાર શાથ ખીજે શાતને,
 જાંબુ માલી મુવો થઇ હાર જાણી તે વાતને;
 ઇંદ્રજીત જઈ કરો સગ્રામ કપી બાંધી લાવો હયાં,
 કહે શેવક કરી પરણામ રામ રહીયે રહયા. ૪

છંદ. ૨૪.

ચડે ઇંદ્રજીત ઉમંગે ચણે અશુર શેન્યણે શંગે,
 બાળે ભેરી નાદ મૃદંગે અશોકવન મચાયા જંગે;
 ઇંદ્રજીત ઓર લડે માર્તી રણમે જોધા શુરા,
 માહા બલીયા અંજની શુતે કરી અશુર શેન્યા ચુરા;
 અશુર શાંગ લીધે માર્તી રથ સારથી કીધે પુરા,
 નાડે ઇંદ્રજીત છુપે શુદ્ધમે હાલ હો ગયે બુરા;

ઝૂંઝ.

રાવણને સુણ લીધે બાતે કીધે કપીને મહા ઉત્પાતે,
 તુમ શુનો બ્રહ્મા જગતાતે;
 તમે જાવોને રણમે જાતેરે કપી જકડો શારે અંગે
 અશોકવન કરડાલા ભંગે
 બાળે ભેરી નાદ મૃદંગે અશોકવન મચાયા જંગે ૧
 બ્રહ્મા બનમે આકર કહેતે શુનો કપી બલવંતા,
 મેરે વચનશે બંધાના આપે રામ દુત હનુમંતા;

આના રાવણુકી શભા કે અંદર નહીં ધરના દીલ ચંતા,
બલ આપકા પીછે દેખાના તુમ હો અકલવંતા.

બુલ.

બ્રહ્માજીને પાશજ મેહેલે બાંધલીયા કપીરાગકે ચેલે,
મેરેલે અસ્ત્ર અશુર શબ્દ મેલે;
અંગ વજ્ર નહીં લગેલેરે લાય શભામે ખીરખજરજે,
દેખ રાવણુ હો ગયે ડંગે બ્રાજે ભેરી નાદ મૃદંગે અશોક વન
મચાયા જંગે. ૨

મહા ક્રોધશે ભમર ચડાહે નેણા હો ગયે રાતા,
ત્યારે અંગ બધા કર પાશકુ તોડે હનુમંત મદમાતા;
પુછા શનકર બેઠે શભામે રાવણુ પુછતા બાતા,
કહે શર્યા તું દુત હે કીનકા કાંઠાશે આગે કપી જતા;

બુલ.

કહે કપીમે અંજની શુતા સ્વામી રઘુવીર કેહું દુતા,
તેરે ચલણુ મેરે દીલમે ખુંતા;
તુજે કર શીક્ષા મજબુતારે તુને કીયા કામ કઠંગે;
તું પાપી બડા અથંગે બ્રાજે ભેરી નાદ મૃદંગે. અશોકવન
મચાયા જંગે ૦ ૩

ચોડે દીનમે સ્વામી મેરે આય કાટ ડાલેજે તેરે શીશે,
જના રાવણુને વજ્રદેહી નહીં કરની ધનશે રીશે;

મીઠી જગ્યાનશે બોલે રાવણ મરણ તેરા કહે કીશે,
કપી કહે મેરે જીવન પુછમે શુભળ લંકાધીશે;

બુલ.

બાંધે પુછ મીલ અશુર શારા જ્યુબાંધે યું બધે બધારા,
બાંધે ગોઠડે અપરંમ પારા ચેતા વંન્હી વરશે અંગારારે;
કપી કુદા માર છલંગે હરકીશન રખના રંગે,
આજે ભેરી નાદ મૃદંગે અશોકવન મચાયા જંગે ૪

છાંદ. રપ.

બેઠે શીલાશન રાવણ રાજા ધંદ્રજીત બ્રહ્મા આગ્યે,
બંધન કરકે કરકે અંજની કે શુતકુલાગ્યે;
દેખ રાવનને ચુરસા કીયાહે કહે કપી કાઢાશે આયા,
કપી કહે તે કર શીલા તુજ મેરે મન બાયા,
અંગ પુરુષ કર બંધન તોડે પુછા શન કર ગોઠવાયા;

સેર

મીઠી જગ્યાશે રાવન પૂછે કહે ભાધ તેરા કીશ તરેહશે
હોવે મરન
કપી કહે મેરે જીવન હે પુછમે જો લગાવે પુછ કે ઉપર
અગન
સુન રાવનને મંગવાગ્યે ગોઠડે તેલમે ડબોગ્યે બાંધે કરકે
જતન

જ્યુ' બાંધેયુ' પુછ લંબાયા રામકે દુત અંજની કે નંદન.

ગજલ.

થકે અશુર બાંધ તે અગન ચેતાય રહા
 નહી ચેતા અગન ચેતાને રાવન આઝમે રહા
 કપીને વેદ જાત વાયુ મંત્ર ચલાય રહા,
 અણુ ચીંતા હુવા ભડકા દાહાડી મુંઝજલાય રહા;

લાવણી.

પ્રગટે જવાલા કરતા શય નાશમ નાશા,
 માર છલંગ કપી જાય બેડા રાવણુ અવાશા;
 લાગી લહાય મેહેલમે શય જગ વરતે ત્રાશા,
 રાણીયો મારે પોકાર ધાવો શય દાશા;
 જલે મેડી ઓર મદીર ઝરખા અગન ચોતરફ ફેલાએ. બંધ ૦ ૧

ગુસ્સા કરકે ગાજે કપીવર માર તલપ કર રહા કુદકાર,
 શીર જગે જગ જગે જગ પ્રગટે જવાલશે હુવા પોકાર;
 બાલક ત્રાશે અઘ્ની નાશે અશુર ગભરાતા હે અપાર,
 જલે અગનશે અગનશે રાય રચીલા ભરા ભંડાર;

શેર.

જાન બચાકર ભાગે અશુર અગન ઝાલકે આગે નહી ટકાયજી,
 પવન અગ્ની ઝપટ માર રહા લગ રહી લહાય લંકાકે માંહેજી;

જીવન દુટે કચર ધાણુ હુવે રાવટી અગાશી રહી જીમીપે ગીરાયજી;
દેખ દેખ ટલવલને અશુર રોરો કર મુખશે કહેતા હાયજી;

ગજલ.

કપીને કીયા કેર શારા શેહેર હલાદીયા.
ધાતુમણી વસ્ત્ર અલંકાર જલાદીયા;
દુઃખી હુવે રાવણુ કપીને અકલાદીયા,
બચે હરી કેજન હરીમે મન મીલા દીયા;

લાવણી.

હુધ ખચર સીતાને મારતી કું જલાતા
જઠરા અગ્નીકું પુછા શખીએ ખાતા;
કહેતા અગ્ની તુંમ રખલો દીલમે શાતા,
હનુમંત શલામત રહે જગ વીખ્યાતા;
શુનકે ખચન જઠરા અગ્ની કે સીતાજી
દીલમે હરખાયે બંધન ર

ત્રણ ભાગકી લંકા જલાઇ ફીરે પીછે હનુમંતા ખીર
આકે પ્રહા સાગરમે શાગરમે લગા બુગ્ગને પુંછ શરીર,
જલ કે જંતુ દુખી દેખકે જલનીધી બોલે ધરધીર;
મતું બાહાર રહોને રહોને મેરી બોલશે છાંડું નીર.

શેર.

અચન માનકે સીંધુ તીર બેઠે છોલશે પુંઝ અંગ બુબ્બયજી,
 હશ વખત લેલાટે હુવે પશાને ઉશકે બીંદુ પડે શાગરકે માયજી
 મછલીયે બીંદુ ગલી લીયાહે રહા ગરબ ઉદરમે પોશાયજી,
 ઓ ગરબશે મકરધ્વજ હુવે શો મારતી પુત્ર કેલાયજી

ગજલ

શાંત હુવે મારતી ખલા પાશ આયાહે,
 રમાચાર લંકાકે ઉશકી પાશકી પાશ લીખાયાહે;
 બહાશે ચક્કે સીતાજીને શીશ નમાયાહે,
 રજા દીજે માતા કાયકુ ડેર લગાયાહે;

લાવણી.

બોલે સીતા પતી વીયોગ દુખ હે બારી,
 વલી તુંમ જાનેશે હોયગા દુખ અપારી;
 કપી કહેતા રહો શાંત જનક કુમારી,
 થોડે દીનમે આયગે રામ ધનુશકુ ધારી;
 કલ શહીત ઓ મારે રાવનકુ જાયગા તમકુ લેકે

છોડાયે અંધ ૩

સીતાજીકુ મીલકે મારતી પ્રયંડરૂપ ધર મારી જલંગ,
 શાગર ઓળંગા ઓળંગા ગીરે મહેઠગીરીકે શંગ;

નલ નીલ જાંબુવાન અંગદ જોતા વાટ ન આપે બજરંગ,
ઝટ આયા માણી માણી શબ્દે શાથ બેઠાએ અંગ.

શેર.

મીલકે કપી જુથ વહાંશે આપે રશીમુખ ગીરીપર બીરાજે રામજી,
દેખ કે રામ આદે હુવે ખડે શબ્દ કપીયોને કાપે શલામજી,
પુછતા રામ માણીને તુંમ કયા કરકે આયા કામજી;
અલાકી પાશ લીખા લાયા થાશે દીયા માણીને કરકે પ્રણામજી

ગજલ

બાંચા પત્ર માણીકા બડા કામ કીયા,
વાડી ઉગડી લંકા બાલી જુગમે નામ કીયા;
ધીરજ દીની શીતાકું આપે રાજી રામ કીયા,
માના હુકમ શોધલાયા નહી હરામ કીયા,

લાવણી.

બોલા રામ માણી તુંને શાખાશે,
ન હોવે કીસીશે શોકીયા તુંને જગ આલાશે;
દોઉ કર જોડી કહેતા હરકીશનદાશે,
હું અલ્પ મુઠ્ઠી શેવકની પુરજો આશે;

મેહર કરકે શરણ રખના કર્મ બંધનકું કટવાએ.

છંદ ૨૬. હનુમાનની ઉત્પત્તી.

કેશરીની પત્ની અંજનીને યયા નહી કાંઈ પેટે તન,
 કરી તપસ્યા શીવની રશી મુખપર કરી આશન;
 શાત શહસ્ત્ર વર્ષા તપ કીધું શીવે આવી દીધું દરશન.
 માગ્યને વરદાન અંજની કર્યું તપ તુજને છે ધન;
 મહા બલીષ્ટ પુત્રજ આપો અંજની કહે બહુ કરી નમન,
 આપ્યો મંત્ર વાયુનો પશારી હાથ કર વાયુનું રમણ;
 પ્રશાદ લાવી આપશે તુજને તેનું તું કરજે ભક્ષણ. કરી૦ ૧

અંતર ધ્યાન યયા છે શીવજી ચર લઈ શમડી ગય આકાશ,
 લાગી ઝપટ વાયુની નાખ્યો ચર મટ્યો શ્રાપ ગઈ નીજ અવાશ;
 પડ્યો ચર લઈ વાયુદેવે આપ્યો અંજનીને ધરી જિજ્ઞાસ,
 લઈ નીજ હાથમાં શીવનો મંત્ર ભણીને કીધો આસ;
 થઈ શગરબી અંજની અંગે ખીલી રહ્યું નવપલ્લવચન કરી૦ ૨

પ્રગટ્યો પુત્ર અંજનીને પેટે લાંબુ પુછવાનર હનુમંત,
 થયો તે ભુખ્યો કુદ્યો શુરજ દ્રુણ લેવા બલવંત;
 શુર્યનાપથી બાઝક દાઝે કર્યો વીચાર વાયુએ અત્યંત,
 મેઘ આકર્ષ્યા આવીને બાલ ઉપર રહ્યો વરશંત;
 શુર્ય ગ્રહણથી રાહુએ મહશીયો મારા દ્રુળનું એ કરે ભોંજન. કરી૦ ૩

માર્યું પુછ રાહુને બલથી આપ્યો કેતુ કરીને બહાર,
 માર્યા બેહુને ગયાતે જઈ સ્વરગે કહા શમાચાર;
 આગ્યો ઇંદ્ર અધરાવત બેશી વાયુપુત્રને માટે માર,
 જુધ થયું ત્યાં ક્રોધથી મારે દેવોને વાયુ કુમાર;
 ક્રોધ કરી ઇંદ્ર અધરાવત પટક્યો ભુમા કરી મથન. કરી૦ ૪

કોષ કરીને ઇંદ્રે માર્યું વજ્ર કપીને લાગ્યું શીશ.

મુરછા આવી પડ્યો ધરણુ લબ ખોળે વાયુ કરી બહુરીશ;

પાન અપાન વાયુને રૂંધ્યો જગત અકળાઇ રહ્યું ચોદીશ;

આબ્યા વીસ્તું ત્યા અંહા શીવદેતા આશીશ;

તુજ પુત્રે જીત્યા દેવોને મેલી દે વાયુ રૂદન. કરી૦ ૫

કહે વીસ્તુ માર્યો મરે નહીં ઉઠાડીને મુક્યો શીર હાથ,

ચીરંબુવી રહે ખોલ્યા વીસ્તું એમ વધકુંઠ નાથ;

શીવ અહા કહે ત્રીશુલ અહાસ્ત્ર નવ ચાલે હેના અંગ, શાથ

ઇંદ્રે કહે છે ચાઓ વજ્ર દેહ ખોલ્યા એમ કપી શંગાથ;

કુખેર કહે યક્ષ રાક્ષસથી અંગ નહીં થાયે છેદન, કરી ૬

વરણુ કહે રણમાં યશ મલશે અભંગ શક્તી રહે હેની દેહ,

કરમાય નહીં જે માલ કમલની વીસ્વામીત્રે આપી છે તેહ,

તેહ પ્રાણીને યમ ડંડ નહી કરે ભકતી હનુમંતની જેહ;

કાલ ડંડ નહીં એમ યમરાજા ખોલ્યા કરી સ્નેહ,

વરદાન આપી દેવ મુનીયો ગયા આપ આપને ભોવન કરી૦ ૭

પાન અપાન શકલ પ્રાણીનાં ગતી કરવા તે લાગી રહ્યા,

અંજની ઉછંગમા લોક પાલોએ વાયુ પુત્રને ધરી ગયા;

હનુમાન ઉત્તમ ચરીત્ર યથા શક્તી વર્ણવી કહ્યા,

શુભે ગાયં પ્રેમથી તેના શકલ પદારથ સીધ થયા.

ભકતી કરે જે હનુમંતની જય મટી શરવે વીધન કરી૦ ૮

મહા પીડે નહીં ભૂત નડે નહીં પીશાય ન આવે શામે,
જન્ત્ર મંત્રને તંત્ર વીદ્યાથી દુખ કદી તે નહીં પામે;
ચેટક કપ્પુ નહીં લાગે તેહેને મુખ રહે હનુમંત નામે,
દયા કરી નીજ સેવક ઉપર શફલ કરો તેના કામે;
ઉત્પત્તી હનુમંત તણીએ શક્તેપમા ગાય હરકીશન કરી૦ ૯

શીવ અને દક્ષનો વીરોધ.

છંદ. ૨૭.

વીદુર પુછે મૈત્રેય મુનીને સીવ દક્ષને કેમ થયો વીરોધ,
કહો વીસ્તારી વીસ્તારી પ્રેમ કરી મુને આપો બોધ;
કહે મૈત્રેય મુની શુણો ભગ્તરાજ અધાદય મહીમાં શીવનો જોડ,
શ્રવણ કરેથી કરેથી પાપી પાવન થાએ નીજ દેહ;
પ્રથમ પ્રજા પતીયોના યજ્ઞમાં દેવો રૂશીયો આવ્યા ધરી નેહ,
આવ્યા પાછળથી પાછળથી દક્ષ પ્રજા પતી કહીએ તેહ;

શેર.

માહા મુની દક્ષ આવતા જોઇ દેવ રૂશીએ સૌ ઉભા થયા,
અહ્હા શીવ આશનથી ઉઠ્યા નહીં પણ અહ્હાની આજ્ઞા લઇ દક્ષ
બેસી ગયા;

અપમાન સમજી દક્ષ પોતા તણું ક્રોધાવેશમાં આવી રહ્યો,
અપમાન શહન નહીં થવાથી શભામાં શીવને કહણુ ઉચ્ચાર કહ્યો;

ગજલ.

લાજને ક્રીયા હીણ એછે ભુત પ્રેતનો પતી,
 લોકપાલોના યશનું કલંક ઉન્મત અતી;
 અપવીત્રએ વાનર જેવી આંખો શોભતી,
 મૃગ બચ્યા જેવી પુત્રી માહારી આપી મેં શતી;

લાવણી.

સ્મશાનમાં ફરતો રહે ભભુત અંગ લગાવી,
 બ્રહ્માજીના કેવાથી કન્યા પરણાવી;
 ન બોલ્યા શીવ દક્ષ ક્રોધ રહ્યા મન લાવી,
 કરી શીવ નીંદા હંકાર રહ્યા દરશાવી;

દીધો શ્રાપ યગ્ન ભાગ મહે નહી દક્ષ બોલ્યા એમ કરી બહુ
 ક્રોધ. કહો. ૧

સભા અંદર શીવ પ્રતીકુલ વરત્યા નહી પણ દીધો શ્રાપ,
 લઈ જલ આચમન આચમન ક્રોધ યુક્ત બોલ્યા ધરી અદાપ;
 દેવગણમાં નીચ આ શીવ છે ભભુતે ચોક્કી ફરે છે આપ,
 માટે ભાગ યજ્ઞનો યજ્ઞનો નહી મળે દક્ષે એમ મારી છાપ;

શેર.

ના પાડતાં રહ્યા સભાશહે પણ દક્ષ ક્રોધા વેશમાં ગયા ઘેર,
 શ્રાપ સુણી ક્રોધ્યા નંદીકેશ્વર કહે હવે હું કરું દક્ષની પેર;

ક્રોધે રક્ત લોચન કરી નંદીયે આપ દીધો દક્ષને તે ઠેર,
દક્ષ વચનને અનુમોદન આપનારને પણ નંદીયે આપ્યા તે વેર;

ગજલ

સુધ શરીર શીવનું સમજી જે મુરખે પ્રોહ કર્યો,
તે પરમારથથી વીમુખ થજો એમ નંદી ઓચરયો;
શંશાર આશક્તી દક્ષ છે તે કામી નક્કી ઠરયો,
અજ્ઞમુખ થજો એ દુરવચનથી નહીં ડર્યો,

લાવણી.

દક્ષની શાથ જે અનુશરતા રૂપીજન,
તે આ જગતમાં પામ્યા કરજો જનમ મરણ;
હરદવેશી કર્મ આશક્ત રહો કહુ વચન,
આ બ્રાહ્મણુ યાચક થઇ ફરો કહો નંદીજન;
શુણી આપ એ નંદ કેશવરનો ભગુએ બ્રહ્મ ડાંડ ચલાવ્યો
અમોઘ કહો ર

આપ રૂપી બ્રહ્મ ડાંડ ચલાવ્યો ભગુ રૂપીયે કરી ક્રોધ અપાર,
શીવ વૃત ધારણુ ધારણુ કરી રહે શીવને જે અનુશરનાર;
થજો પાખંડી આચાર બ્રહ્મ થઇ જટા ભરમ હાડકાગલે હાર
શીવ દીક્ષામાં દીક્ષામાં કરજો પ્રવેશ કરી ખોલ્યા હંકાર;

શેર.

મનુશ મર્યાદા ધારણું કરવા વાળા વેદ તેની તમે નીંદા કરી,
 વલી બ્રાહ્મણને તે શાયે નીંદ્યા વાણી મુખથી ઝોચરી;
 વેદ નીંદ્યાથી પાખંડમાં પડો જે માર્ગ ભુતાદીપતી શીવ રહ્યા
 ધરી,
 એથી પાખંડનો આશ્રય કરનાર થજો બોલ્યા એમ બ્રહ્મ શર્વોપરી;

ગજલ.

શુણી વચન બ્રહ્મના શંકર મન ઉદાશ થયા,
 આપ દીધો બ્રહ્મ રૂપીએ તે મનમાં લહ્યા
 અનુચર શહીત સમામાંથી નીકળી ગયા,
 ગીરી કૈલાસે આવીનીજ મંદીરે રહ્યા;

લાવણી

ગયો કાળ ધણો શશરા જમાઇનો વીરોધી,
 બેહુ આપ આપના વલ રહાછે શોધી;
 બ્રહ્મા બ્રહ્મ જ્ઞાનના ધણા છે બોધી,
 તેણે કર્યો વીચાર એકાંત મનને રોધી;

સૌ પ્રજાપતીઓના અધીપતી બનાવ્યા દક્ષને કરી શોધ. કહેા ૦ ૩

ગર્વ થયો દક્ષને ત્યારે જ્યારે બ્રહ્માએ કીધો પદ્મ ભીશેક,

તેથી થયા અભીમાની અભીમાનથી ભુલ્યા પોતાનો નેક;
 અહ્લવાદીયોનો કરી તીરસ્કાર વાજપ યજ્ઞ કર્યો ધરી ટેક,
 બીજો આરંભ્યો આરંભ્યો ધૃતસ્પતી શવ યજ્ઞ ધરી વીવેક;

શેર.

દેવ ગંધર્વ સ્ત્રીયો શહીત વીમાન બેશી આકાશ માર્ગે વહે,
 તે દેખી શતી શીવજીને નમ્રવાણી મુખથી કહે;
 તમ શશરાને મુજ પીતા દક્ષને ઘેર યજ્ઞ મહોત્સવ ચાલી રહે,
 ન્યાં આપની સાથે લઇ મુને તેડી જાઓ દક્ષને ગ્રહે;

ગજલ.

મુજ શગા શખંધી યજ્ઞ જોવા ઇછાછે મુને,
 હે પ્રાણુપતી કરું સ્તુતી તમ શ્વયંભુને;
 શર્વ વાતે જ્ઞાનીછો હું જાણું તમુને,
 પણ આશા માહરી કરો પુરણ હું કહું છું આપુને;

લાવણી

શીવ કહે શુણો શતી મંનરાખીને શાંત.
 કેમ જઈએ ઘેર દક્ષને મેહેલો કળપાંત;
 બીન આમંત્રણે જવું લાગે જેવું મરણાંત,
 માટે મુકો હઠ હું કહું તમને શીઘ્રાંત;

પુર્વે દક્ષના વચન યાદ આવેથી દેવા લાગ્યા એશતીને
પ્રતી બોધ. કહો ૦ ૪

છંદ. ૨૮.

શંભુજી શુભો હું શતી તમારી દાશી તમારી દાશી.
કરો સદ્ગત મનોરથ છું તમ ચરણ નીવાશી;
બીન આ મંત્રણે જવાય કહું તે હું તમને કહું.
પીતા પ્રતી મીત્રને ગુરુએ ચાર આશ્રમને;
શીવ કહે શતી તમે મેહેલો જવાના બિજમને જવા.
નહી માન મલે પછે દોશશે દેશે કરમને;
તમે મેહેલીદયો હકને શતી તજ્જેને ઉદાશી તજ્જેને

ઉદાશી. કરો ૦ ૧

નહી હોય ક્રોધથી દુશીત દેહ અભીમાની દેહ.
તો જવાય સમંધી ઘેરે પોંહોએ નહી હાની;
મુજવેરી દક્ષએ પીતા તમારો અજ્ઞાની; તમારો.
નવ જવું યજ્ઞમાં મેહેલો શતી નાંદાની;
નવ લાગી શીખ દીલ રહું જવાને ઉદ્દાશી.

જવાને. કરો ૦ ૨

- શીવ કહે પ્રજાપતીઓના યજ્ઞની માંહે યજ્ઞ.
દુર્વચનરૂપી મુને બાણ માર્યા છે ત્યાંએ;
જેદી નાખ્યુ છે મર્મસ્થાન કેમ ભુલાએ કેમ.

તેમ દક્ષને પરીતાપ ધણો મન માંહે;
દેનાર જન્મ પીતા દક્ષ માંન જાશે તેથી નાશી.

કહેા ૩

કરેલા તીરસ્કાર મુજથી કેમ ખમાશે કેમ.
જો ના કહેવાથી જાશે કલ્યાણ નહી થાશે;
પ્રતીષ્ઠીતનું શમંધીથી માંન નહી જલવાશે નહી.
તો થાય મરણની ધાત મેહેલો તમે આશે;
કરગરી કહે શતી નાથ કષ્ટકાશના વાશી

કષ્ટ. કરેા ૪

લક્ષીત છંદ ૨૬

અરેરે ભાવી તો જરા નહી મટે	
રહ્યા ક્ષમૈાંન શીવજી શતી ભર્યા હટે	૧
છોડી અર્ધ અંગને ગયા મદા શતી૦	
ગણો ગયા છે સાથ ઉન્મત અતી૦	૨
આવ્યા યજ્ઞ માંહે શતી રહ્યા કરી૦	
નીજ શમંધીએ દ્રષ્ટી નહી કરી૦	૩
નીજ પીતા જે દક્ષ સાથ શર્વ ન જુવે૦	
મલ્યા ભગની માત ખીન થઇ રૂવે૦	૪
અરેરે પીતા દુષ્ટ ભાગ રૂદ્રનો નહી૦	

તુજથી થએલ અંગ નહી કામનું અહીં	૫
મહા શ્રેષ્ઠ શીવજી કર્યું વેર તેહથું,	
કલ્યાણ નહી થશે તાહાર એહથું.	૬
કરી આશન ઉતર મુખ ખેંચ્યો શ્વાશ શહરાયુને,	
પ્રાણ અપાન ઉદ્ધાન ખેંચ્યા શતીએ વાયુને.	૭
ચીતવન રહ્યું શીવ જીવ બ્રહ્મરૂપ થયો	
સમાધી અજીએ દેહ બલી ગયો.	૮
અરેરે હાયરે કેમ જાય શત્રું,	
મારોએ દક્ષને શીવ ગણે કલું.	૯
શુણી રૂશી બ્રહ્મ યજ્ઞ હોમ કર્યા,	
તપ બલે કરી રહુ દેવો નીશર્યા.	૧૦
લઈ બલતા લાકડા નશાડ્યા શીવ ગણને,	
આવી કલું વ્રતાંત શતી પામ્યા મર્ણને.	૧૧

છંદ ૩૦

શમાચાર યજ્ઞતા નારદે કહાશંકર નામામીને,
 શુણી શીવ શીર જટા પછાડી ભુમાં ક્રોધને પામીને;
 નીકલ્યો યક્ષ વીરભદ્રનામે સ્તુતી કરે શીવ સ્વામીને,
 કહે શીવ યજ્ઞ ભાંગો જઈ મારો દક્ષ સ્ત્રી કાંમીને;
 મણીમાનનંદ કેશ્વર આદે આલ્યા યક્ષ શીર નામીને,

માંડયો કરવા ભંગ યગ્નનો શમર્યા અંતરજ્ઞમીને;
આહારે દીશા મંડપ સ્થંભ તોડયા યક્ષ રહ્યા બહુ ઝામીને.

શુભી૦ ૧

કોઇ યગ્નશાળા કોઇ સ્ત્રીશાળા કોઇ પાકશાળાપર આવીને,
ભાંગે ફોડે થઇ મદોન્મત શંકર ધ્યાન લગાવીને;
યજ્ઞ કુંડમાં મુતર્યા કેટલાક અગતી નાંખ્યો શમાવીને,
કોઇક મુનીની મેખલા તોડે રહ્યા સ્ત્રીયોને ડરાવીને;
ધુમે યક્ષો બહુ અતી જોરમાં નાદાશે દેખી હરામીને. શુભી૦

કેટલાક મુનીયોને મારે છે કેટલાક દેવોને રહ્યા પકડીને,
વીરભદ્રે દક્ષને દખાવ્યો ચાંડી પડ્યા પુશાપર કકડીને;
ગણુ મણીમાને ભ્રગુરૂશીને લીધા નીજ પાંશ શકડીને;
ભગદેવ પકડ્યા છે નંદ કે સ્થર મારે પથ્થર પક્ષ લઈ જકડીને,
હેવા ત્રાશથી ગયા ન્હાશીને ન રહ્યા કોઇ વીરામીને. શુભી૦ ૩

દાહાડી દેખાડી ભ્રગુ હસ્યાતા તેથી દાખેડી દાહાડીને.
કરી અશારત આંખ ભગદેવે લીધા નેત્ર તેહેના કાહાડીને;
પુશા દેવ ખડખડ હસીયાતા નાંખ્યા દાંત ઊખાડીને,
ગળુ દખાવી માર્યો દક્ષ શીશ નાંખ્યું યજ્ઞમાં વાહાડીને;
કર્યો કર એમ વીરભદ્રે જઈ કંઈલાસખેદા વીશામીને. શુભી૦ ૪

શીવ શેન્યથી વ્યાકુલ થઇ ગયા દેવ રૂપીયો હારીને;
ખહ્યા પાસ જઈ કરી નમસ્કાર કહ્યું પ્રતાંત વીરતારીને,

અગાઉ જાણ્યું તું બ્રહ્મા વીશ્વતુએ ન ગયા યજ્ઞમાં વીચારીને;
કહે બ્રહ્મા અપરાધ કર્યો તમે જઈ કહો ત્રીપુરારીને,
યજ્ઞ પુર્ણ કરવો હોય તો માંગો ક્ષમા ન રહે કાઈ ખામીને.

શુભીં ૫

છંદ ૩૧.

મહા તેજસ્વી ગીરી કબલાશે પરીબ્રહ્મ ચીત ધરતા શીવ,
રૂંઢ માલ અંગ ભભુત ખીરાજે ભુત પ્રેત શંગ ફરતા શીવ;
બ્રહ્મા રૂશી દેવો ત્યાં આવ્યા વધ્યા મુખ અમૃત ઝરતા શીવ,
અહો દેવના દેવ તમે છો ભગ્નોના દુઃખ હરતા શીવ,
આપે જગત સ્વામીને ખીજ રૂપ આપે જગતને કરતા શીવ,
આપ શક્તીથી થાય ઉત્પત્તિ પાલણુ કરો શંકારતા શીવ,

૩૬૦ ૧

હા રૂપ છો સ્વરૂપ ધારી યોગાભ્યાસ આચરતા શીવ,
ધર્મ અર્થ વેદ રક્ષા માટે દક્ષ દ્વારા પ્રવરતા શીવ;
થયો યજ્ઞ એ આપ પ્રેરણાથી જ્ઞાન દ્રષ્ટી આદરતા શીવ,
જગત મર્ચાદિ બાંધેળ આપની બ્રાહ્મણુ લોક પાલ અનુશરતા; શીવ,
મંગલ રૂપ છો આપે ઇશ્વર ભગ્નો શદા શમરતા શીવ. ૩૬૦ ૨
અશુભ કર્મ કરવા વાલાને નર્ક અંધતા મીશ્ર મેહેલો વેહેતા શીવ,
શુભ કર્મ કરવા વાલાને સ્વર્ગ મોક્ષને દેતા શીવ;
પ્રાણી માત્રમાં આપને જોતાં આપ ચીતવનમાં રહેતા શીવ,

શર્ણ જગત પોતાના સ્વરૂપથી બીન બીન જોઇ લેતા શીવ;
ક્રોધ થકી હેવા શત પુરૂષોને પરાભવને નહી ઠરતા શીવ.

૩૬૦ ૩

બેદ વીધાને મર્મ બેદી બીજા લોકોને ન મારવા શીવ,
આપ શરખા મહાત્મા પુરૂષોએ આપ બલે ઉગારવા શીવ;
માયાથી મોહી રહેલા લોકો લાગ્યા બેદ બુધીને ધારવા શીવ,
પણ મહાત્મા પુરૂષોએ દૈવે કરાવ્યું એમ શમજી મન વારવા શીવ;
દયા રાખીને નથી મારતા તે આપ થકી ઉગરતા શીવ. ૩૬૦ ૪

માયાથી કર્મમાં આશક્તી અપરાધી લ્યો બચાવી શીવ,
યજ્ઞ વીદ્વંશક આપે કર્યો કરો ઉદ્ધાર દયાને લાવી શીવ;
દક્ષ યજ્ઞમાન જીવતો થઇ જાય ભગતી આંખો બતાવો શીવ,
દાહાડી પાછી થાય બ્રહ્માને દાંત રહે પુશા શોભાવી શીવ;
ઝેહેવું હતું તેવું તે થાય હેવું બ્રહ્મા મુખ બિચરતા શીવ.

૩૬૦ ૫

જે કોઇ યજ્ઞમાં અવશેષ જિંચીષ્ટ રહે ભાગલ્યો જાણી શીવ,
અહો ૩૬ યજ્ઞ વીદ્વંશક કહે બ્રહ્માજી વાણી શીવ;
તે સર્વ ભાગ આપનો ભાગ છે એમ કમુલ થાએ છે પ્રેમ આણી શીવ,
તે ૩૬ ભાગદેવાથી યજ્ઞ આ કરો પુરુષ ત્રીશુળ પાહાણી શીવ;
પ્રલય કાળમાં શેષ રહે બ્રહ્મા તે જિંચીષ્ટ બ્રહ્મથી તરતા શીવ.

૩૬૦ ૫૬

છંદ. ૩૨.

નમું નમું કહી શંકર જોડ્યા અહ્માજી તમે શુભો વચન,
 કર્મ આશકતી માયા મોહીતને ડંડ કીધો મેં કરી જતન;
 નમું નમું હું ચતુર મુખને માહારે નથી કાંઈ મનમાંરીશ,
 ધડ દક્ષ પ્રજા પતીનું થશે તેહેને અગ્નિનું શીશ.
 નમું નમું ભાગ દેવ મીત્રની આંખે ભગદેવતા જોશે ચોદીશ,
 યજ્ઞમાનના દાંતોથી ખાશે પુશાદેવ ચાવી કરે પીશ
 યજ્ઞ અવશેષ આપ્યું મુને જોણે હતા તેવા તે થાશે તન. કર્મ ૦ ૧
 નમું નમું હું રૂપ વીરંચી જોડ્યા શંકર કરી પ્રણામ,
 અશ્વત્થામનીકુમારના હાથથી થાશે કપાયલા અંગથી તેહનું કામ;
 નમું નમું દીક થાશે રશ્મીત્વજ અજ્ઞ દહાડી બ્રહ્મની ઠામ,
 વચન શુભો કહે વાહવા વાહવા દેવ રશ્મી કરે નમી શલામ;
 અહ્મા રશ્મી દેવોને શંકર આજ્યા શઉ દક્ષને જોવન. કર્મ ૨
 નમું નમું હું શીવશંકરને કહેવા પ્રમાણે શઉ થયું,
 અજ્ઞ શીર દક્ષના ધડપર ચોહોડે શજીવન થઈ રહ્યું;
 નમું જાંઘથી ઉઠ્યા દક્ષજી કરી સ્તુતી શંકરની બહુ
 મુજ રંકપર ક્ષમા કરીને યજ્ઞ પુર્ણ થાય એમ કહું;
 શીવ આદે યજ્ઞ આરંભ્યો વેદ મંત્રે કરે હોમ હવન. કર્મ ૦ ૩
 નમું નમું હું દક્ષ પ્રજાપતી જોણે શીવને કર્યા પ્રંશન
 જીવ પ્રેતાદીકનો શંશર્ગ મટાડી દોશ તેહેનો મુનીજન,

નમું નમું યજ્ઞની પ્રવતી કરવા શાસ્ત્ર કરે વેદાધ્યયન;
ત્રણ કપાલ ઉપર રંધાયલો પુરો ડાશ લમ્પ કરી સ્તવન,
વીશ્વના ઊદ્દેશથી હોમ્યો ધર્મું ધ્યાન દક્ષે શુંધમન, કર્મ ૦ ૪

નમું નમું ઝટ આવ્યા વીશ્વું ગરૂડ ઉપર ચઢને અશ્વવાર,
વન સ્યામ વર્ણુ પીતાંબર કારીટ કુંડળકાંને મકરાકાર
નમું નમું ગલે માત્ર વમજંતી કટી મેખલાનો અતી ચલકાર
લક્ષ્મી શહીત ખીરાળ્યા આપે નવીન વસ્ત્ર નવીન શણુગાર,
અહ્લા ઇંદ્રને શંકરઆદે ઉડી ઝટ કરી રહ્યા નમન. કર્મ ૦ ૫

નમું નમું હુ અટ ભુજને અટ લાયે ધરીયા લથીયાર,
શંખ ચક્ર ગદાને પદ્મ આંણુ ઢાલ ધનુશ તરવાર;
નમું નમું યજ્ઞ નારાયણુ દક્ષ યજ્ઞનો કર્યો ઉધ્ધાર,
પોંહાચી શકે નહી તમ મહીમાને પણુ કરે સ્તુતી બુધ્ધી અનુશાર;
શીવ અહ્લા છે મુખ્ય દેવોમાં ત્રીયા વળી કરી રહ્યા સ્તવન.

કર્મ ૦ ૬

નમું નમું સ્તુતિ કરી દક્ષે શુણી યજ્ઞ પુરે અવીનાશ,
કહે ત્રણ દેવો હમે એકજ શયરાચર છે શકિમાં વાશ;
નમું જગતનું કારણુ આત્મા શાક્ષી ઊપાધી શ્રયપ્રમાશ,
એથી રહીત ને હુંજ છજી તેજ અહ્લા શીવજી રહ્યા ભાશ;
અનેક પ્રકારનું જ્ઞાન આપીને અંતર ધ્યાન થયા નારાયણુ.

કર્મ ૦ ૭

નમું નમું શીવ આદે પુજન કીધુ દક્ષે બહુ રડી પેર
 બુધ્ધી ધર્મમાં રેહેવાનું વરદાન આપી ગયા દેવો ઘેર,
 નમુ શક્તી હીમાંલયને ઘેર મેનાં બિધર પ્રગટયા તે ઠેર;
 થયા પાર્વતી મળ્યા શંકરને હરકીશનપર કરજો મેહર,
 રી કપાએ છંદ રચાયા શંભેપમાં કીધુ વરણુંન. કર્મ ૮

